

Pedagogická fakulta
Jihočeské university

Katedra fyziky

**WWW prezentace obce,
popis programu HomeSite 4.5.1**

diplomová práce

David Vopalecký

České Budějovice 2000

Obsah:

1 Úvod	6
1.1 Vznik a rozvoj Internetu v minulosti	7
1.2 Technické možnosti Internetu	8
1.2.1 Síťový referenční model OSI	8
1.2.2 Základní prvky Internetu	9
1.2.3 Internet a přenosové protokoly.....	10
1.2.4 Aplikace Internetu	11
1.2.5 Aplikační software.....	12
1.2.6 IP adresa, doména a URL	15
1.2.7 Rychlost připojení k Internetu	17
1.2.8 Možnosti připojení k Internetu	17
1.2.9 Shrnutí technických možností sítě Internet.....	18
1.3 Internet jako informační médium.....	19
1.3.1 Růst Internetu	20
1.3.2 Struktura uživatelů Internetu.....	22
1.4 Internet v Čechách.....	24
1.4.1 Čeští uživatelé Internetu.....	25
1.4.2 Dostupnost Internetu	27
1.4.3 Rozvoj Internetu v České republice	28
1.5 Správa informací v síti Internet.....	29
1.5.1 Využití Internetu ke správě agend institucí	29
1.5.2 Využití Internetu ke zjednodušení přístupu k informacím	31
1.5.3 Přístup institucí k moderním informačním technologiím a k Internetu.....	31
2 Popis programu HomeSite.....	33
2.1 Program HomeSite – o programu	33
2.1.1 Co je program HomeSite ?.....	33

2.1.2 Recenze programu.....	33
2.2 Instalace a spuštění programu	35
2.3 Pracovní rozhraní programu HomeSite.....	36
2.3.1 Hlavní menu programu HomeSite.....	38
2.3.2 Panely nástrojů.....	44
2.3.3 QuickBar – panel pro rychlé vkládání tagů.....	48
2.3.4 Resource tab – oddíl zdrojů.....	51
2.3.5 Editor, WYSIWYG editor, a prohlížeč.....	52
2.4 Zhodnocení programu HomeSite 4.5.1	53

Čestné prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a veškerá použitá literatura a další prameny jsou uvedeny v seznamu literatury.“

V Českých Budějovicích: 20. 7. 2000

Poděkování:

Největší dík za věcné připomínky, doporučení a obětavost zasluhuje vedoucí mé diplomové práce PaedDr. Petr Pexa.

1 Úvod

Internet je globální počítačová síť, která má 150 - 200 milionů účastníků a která poskytuje různé služby, zejména přístup k hypertextovým dokumentům (World Wide Web), elektronickou poštu (e-mail), audiovizuální přenos, přenos datových souborů a programů atd. Internet je volně organizovaná mezinárodní spolupráce propojených autonomních sítí, která umožňuje komunikaci připojených počítačů díky dobrovolnému přijetí a dodržování standardních protokolů a procedur (Internet Standards). Internet nikdo nevlastní ani neřídí.

O rozvoj Internetu dbá několik organizací, Internet Society (ISOC, www.isoc.org), Internet Engineering Steering Group (IESG), Internet Engineering Task Force (IETF) a další. Detailní informace lze získat na Internetu.

Hlavní výhodou této sítě je tedy především snadné sdílení dat. Ať už dokumentů, nebo přímo sdílení datových souborů, databází, mutimedií, atd. Globálností této sítě je dosažena právě snadná dostupnost celosvětově. A s ní jsou dosažitelní i uživatelé používající Internet, veškeré dostupné dokumenty, a služby operující přes síť Internet. Lze tedy říci, že použitím Internetu můžeme odbourat použití jakýchkoliv přenosných datových médií, jako jsou diskety, a to ať už máme data na svém počítači trvale připojeném do Internetu, nebo využijeme některou ze služeb umožňující využití www prostoru pro ukládání vlastních dat (www.xdrive.com nebo www.atlas.cz).

Sdílení dat, ať už ve formě dokumentů, či datových souborů, lze shrnout do jedné kategorie. Internet ovšem umožňuje mnohem více. V první řadě je to elektronická pošta (e-mail), která umožňuje adresnou komunikaci (data putují na adresu určité e-mailové adresy), a funguje na bázi poštovního protokolu. Tedy prakticky existuje na poštovním serveru poštovní schránka, kterou lze jednoduchým způsobem vybírat. Dalšími možnostmi jsou mj. Diskusní skupiny, které fungují podobným způsobem, až na to, že zprávy přicházejí všem dopisovatelům té které diskusní skupiny. Dalším oblíbeným způsobem komunikace v poslední době je on-line komunikace typu *Talk*, nazývaná obvykle *Chat* (povídání), což v podstatě je vylepšená funkce oproti možnostem, které poskytovali standardní síť *LAN* (místní) a *WAN* (vzdálené). Existují programy, umožňující chat, nebo i specializované www stránky.

Další důležitou možností, kterou přinesla síť Internet, kterou je nutno bezpodmínečně zmínit na tomto místě, je *telefonování po Internetu*. Jedná se totiž o

stále používanější způsob, a to nejen pro uživatele Internetu. Jedná se prakticky o přenos datových souborů, obsahujících zvukové informace, získané z mikrofону, a jejich přehrání na straně druhé. Tento způsob telefonování je výrazně ekonomičtější především v oblasti vzdálených hovorů, především mezinárodních, ale své uplatnění začíná mít i v oblasti meziměstských hovorů. Tento způsob byl nejdříve použitelný pouze pro uživatele Internetu, ale dnes již máme možnost tuto službu, a tedy i ekonomicky výhodnější hovory, využívat bez použití Internetu, a tedy se nemusíme zatěžovat žádnými problémy, s tím případně spojenými. Tuto možnost poprvé začala u nás nabízet v roce 1999 firma Radio Mobil s.r.o. jako Paegas Internet Call, pak se přidaly i další firmy, přičemž dnes již nabízí telefonování přes Internet do zahraničí i Český Telecom.

1.1 Vznik a rozvoj Internetu v minulosti

Internet se zrodil jako nepředvídaný výsledek projektu ARPANET. Cílem tohoto projektu, který byl vyprovokován sovětskými úspěchy v kosmu a při vývoji nukleárních zbraní, bylo vytvořit elektronickou komunikační síť, jež by neměla žádný centrální řídicí člen a byla by zcela decentralizovaná, takže v případě nukleárního útoku by nemohla být zcela vyřazena z provozu. Koncepti takového komunikačního systému navrhl již v roce 1962 Paul Baran, pracovník Rand Corporation. V jeho návrhu se uvádělo, že "systém musí být od začátku konstruován, jako by byl v troskách", což vedlo k vysoké autonomii všech jeho článků.

ARPA (Advanced Research Project Agency) jako agentura financovaná Pentagonem tento projekt zahájila v roce 1969, kdy byly propojeny čtyři počítače - dva počítače University of California (UCLA a UCSB) a po jednom počítači Stanford Research Institute a University of Utah. V roce 1971 spojoval ARPANET 15 počítačů, o rok později 40 počítačů, zatímco o 12 let později více než 200 počítačů resortu obrany, školství a významných výzkumných institucí. V roce 1982 byl přijat standardní protokol TCP/IP, který umožnil komunikaci počítačů bez ohledu na jejich operační systém. Vznik slova Internet, jako označení pro tuto již mezinárodní síť, se datuje do první poloviny 80. let (viz např. *www.whatis.com*).

Vojenská část byla v roce 1983 oddělena a ARPANET zanikl v roce 1990. Koncem 80. let obhospodařovala síť vládní agentura s názvem National Science Foundation - instituce odpovědná za financování vědeckých projektů v USA. Do

počátku 90. let byla proto tato síť doménou amerických univerzit a vědeckých institucí a teprve o několik let později začala být využívána komerčně.

Síť propojených hypertextových dokumentů (WWW) byla "vynalezena" Timem Berens-Lee koncem roku 1990 v CERN (Evropská laboratoř atomových částic, Ženeva). Berens-Lee definoval URL (Internetová adresa), HTTP (hypertextový přenosový protokol) a programovací jazyk HTML. Dále napsal první software pro webového klienta a server. Je absolventem Univerzity v Oxfordu a před příchodem do CERN založil společnost Image Computer Systems, která se zabývá analýzou obrazu, elektronickou komunikací v reálném čase a zpracováním textu. Nyní je ředitelem mezinárodní organizace W3C (www.w3.org/Peoplen) která se věnuje rozvoji Webu a HTML, a vedoucím vědeckým pracovníkem MIT, Laboratory for Computer Science. W3C bylo založeno CERNem v roce 1994 pro vývoj společných standardů sítě WWW a předními pracovišti v USA, Evropě a Japonsku.

V roce 1991 byla v Kalifornii založena služba CYX, která svým členům nabízela výměnu komerčních informací mezi firmami. Explosivní rozvoj Internetu, který začal v roce 1995, byl zahájen vývojem nových prohlížečů, ke kterému přispěly zejména firmy Netscape a Microsoft a vyhledávacích služeb (Altavista, Yahoo! a další).

1.2 Technické možnosti Internetu

Technické možnosti Internetu jsou vymezeny základními prvky Internetu, aplikacemi, používanými v rámci sítě Internet, protokoly, řídicími jak celkově přenosovou činností Internetu, tak přenos souborů v rámci dokumentové podoby, a také aplikační software, který umožňuje sledování a řízení práce se sítí na straně počítače.

Obecně lze tedy říci, že síť Internet má své technické možnosti vymezeny, stejně jako většina ostatních sítí LAN a WAN síťovým referenčním modelem OSI.

1.2.1 Síťový referenční model OSI

Síťový referenční model OSI dělí komunikaci v rámci sítě na sedm skupin – vrstev:

1. Fyzická vrstva – zajišťuje přímo přenos elektrického signálu, lze tedy zařadit do této vrstvy všechny aktivní i pasivní prvky sítě (tedy včetně propojení, konektorů, atd.)
2. Spojová vrstva – zajišťuje adresování a přenos bloků dat (rámců) mezi jednotlivými uzly sítě – přenos z počítače do počítače, pokud tyto uzly mají přímé spojení. K adresování je využíváno fyzických (MAC) adres síťových karet – každá síťová karta má svou identickou fyzickou adresu, je to tedy určitý „otisk prstu“.
3. Síťová vrstva – zajišťuje adresování, přechod přes různé typy sítí a propojení vzdálených uzlů sítí. Do rámců vkládá pakety, které jsou závislé na přenosovém protokolu sítě, a dodávají rámci informaci o síťových adresách odesílatele a adresáta. Síťové adresy jsou adresy, které jsou definované uživatelem přímo na počítači – tedy v rámci software – konkrétně nastavením přenosového protokolu.
4. Transportní vrstva – zajišťuje rozdělení dat do jednotlivých bloků, a jejich následovné spojení na úrovni počítače příjemce. Tím tedy umožňuje transparentní přenos nezávislý na typu síťového spojení.
5. Relační vrstva – zajišťuje synchronizaci komunikace na úrovni sítě. Určuje typ, začátek, a konec komunikace.
6. Prezenční vrstva – zajišťuje úpravu syntaxe – převádí kódy a abecedy.
7. Aplikační vrstva – zajišťuje aplikacím přístup ke komunikačnímu systému – síti.

přičemž každá vrstva používá prostředky podřazené vrstvy, a nabízí své prostředky sobě nadřazené vrstvě.

1.2.2 Základní prvky Internetu

Základními články Internetu jsou:

- síť- skládá se z přenosových linek, počítačů (servery a pracovní stanice) a programů umožňujících přenos různých typů elektronických informací;
- server - počítač v síti, který odesílá soubory nebo spouští aplikace pro jiné počítače v síti (popř. software na tomto počítači);
- klient - software umožňující připojení k serveru a správu získaných informací; v prostředí klient/server je klientským počítačem obvykle pracovní stanice.

1.2.3 Internet a přenosové protokoly

Přenos elektronických informací mezi serverem, klientem a dalšími články sítě probíhá podle určitých pravidel, která nazýváme přenosovým Internetovým protokolem (viz např. www.newbridge.com/technology/ip/). Ten se stal hlavním sít'ovým protokolem na Internetu (také na intranetech) a je označován jako TCP/IP. TCP (Transmission Control Protocol) je transportní část tohoto protokolu, která zajišťuje verifikaci přenosu. IP (Internet Protocol) řídí přenos dat mezi uzlovými body sítě.

Protokol TCP na straně odesílajícího dělí data do segmentů, protokol IP vytváří ze segmentů pakety obsahující adresu odesílatele a cílového místa. Na straně příjmu tento proces proběhne v obráceném pořadí. To znamená, že při přenosu elektronických souborů na Internetu se tyto soubory rozdělí na menší části, tzv. pakety (datagramy). Každý paket je vybaven Internetovou adresou příjemce, např. 135. 165.35.240. Paket je posílán směrovači na uvedenou adresu, přičemž není jistota, že dosáhne místa určení. Teoreticky může mít každý paket svoji individuální dráhu přes různé směrovače. Výchozí server dostane oznámení od koncového serveru, že paket dorazil na místo určení.

Protokol TCP/IP obsahuje pevně nastavené parametry, které určují chování paketu, např. parametr TTL (time to live) určuje maximální počet přeskoků (hops) mezi směrovači, přes které paket cestuje na místo svého určení. V prostředí Windows je nastavena hodnota TTL 32, přičemž s rostoucí velikostí Internetu je vhodné TTL nastavit na 64. K tomu slouží různé programy, kterými lze optimalizovat TCP/IP podle vlastní situace.

Při posílání elektronické pošty nebo stahování programů pomocí FTP je efektivní přenosová rychlost podílem osminásobku velikosti souboru v kilobajtech a doby přenosu v sekundách. Tato rychlost je také nazývána šířkou pásma a vyjadřuje schopnost sítí (přenosová media) přenášet data. Všechny rychlosti, které uvádíme, jsou udávány v b/s, což znamená bity za sekundu. Běžně udávaná velikost souborů je v kilobajtech (KB). Jeden bajt je osm bitů, a proto přenosová rychlost 36,6 kb/s umožní za sekundu stažení části souboru o velikosti 4,2 KB. V praxi přenosové rychlosti kolísají v závislosti na momentální kvalitě telefonní linky a některé TCP

pakety jsou posílány opakovaně. Velikost tohoto paketu, tzv. MTU (Maximal Transfer Unit), je obvykle 576 bajtů, přičemž 40 bajtů je tvořeno hlavičkou paketu, která obsahuje jeho identifikační kód a adresu serveru adresáta a odesílatele.

Protokol TCP/IP obsahuje různé aplikace, zejména:

- *FTP* (File Transfer Protocol), který je používán pro přenos souborů;
- *HTTP* – (Hyper Text Transfer Protocol). Tento protokol se – již podle názvu – stará o přenos hypertextových dokumentů. Pro práci s informacemi na Internetu je přenos hypertextových dokumentů nejvyužívanější služba. Pro zabezpečený přístup k informacím existuje ekvivalent *HTTPs*, který je odlišen od nezabezpečeného přístupu zobrazením *https* na začátku URL adresy místo *http*.
- *SMTP* (Simple Mail Transfer Protocol) a *MIME* (Multipurpose Internet Mail Extensions), které se používají při přenosu e-mailů.

Jak je uvedeno, jednotlivé pakety přicházejí na koncový server často neuspořádaně, v jiném pořadí než byly odeslány a některé musí být odesílány opakovaně. Tento rys TCP/IP znemožňuje použití tohoto protokolu při přenosu audiovizuálních informací v reálném čase, a proto je vyvíjen RTP (Real Time Protocol).

Někdy jsou efektivní přenosové rychlosti sníženy také nekompatibilitou mezi Internetem a intranety, kde např. v prostředí Windows je velikost paketu 1500 bajtů. Tyto pakety se na serveru ISP dělí na dvakrát 576 bajtů obsahující proto pouze 1072 bajtů, tj. dvakrát (576 - 40) z přenášeného souboru. Tuto nekompatibilitu lze odstranit instalací vhodného programu na váš počítač nebo intranetový server (např. InternetBOOST 98, www.bonzi.com).

HTTP – Hyper Text Transfer Protocol (Hyper Textový Přenosový Protokol). Tento protokol se – již podle názvu – stará o přenos hypertextových dokumentů. Prakticky pro práci s informacemi nejvyužívanější služba.

1.2.4 Aplikace Internetu

Internet zahrnuje různé typy přenosu dat a informací, přičemž základní aplikace jsou následující:

- World Wide Web (WWW, Web) je suma všech přístupných hypertextových dokumentů, které se nacházejí na pevných discích serverů (popř. mohou být dynamicky vytvářeny), u nás často mylně ztotožňovaná s Internetem.
- Elektronická pošta (e-mail) umožňuje téměř okamžitý elektronický přenos textových souborů mezi určitým odesílatelem a adresátem. K elektronickým dopisům lze přiložit (attach) nejrůznější typy souborů (grafika, data, programy, audiovizuální aplikace apod.).
- Přenos souborů (file transfer, FT) dává uživateli možnost stahování (download) nejrůznějších souborů (text, programy apod.) z tzv. FTP serverů.
- Diskusní skupiny (newsgroups, chatgroups) je jedna z nejstarších aplikací Internetu. Diskusní skupina pracuje na podobné bázi (news server) jako elektronická pošta a je vytvořena k určitému tématu (věda, koníčky, počítače, politika, ekologie, lidská práva, ufolni apod.). Její aktivní členové posílají diskusní příspěvky, které jsou rozeslány ostatním členům. Existují určitá pravidla komunikace, která jsou součástí Internetové etikety (netiquette). Zdrojem informací o newsgroups je Usenet, přičemž v polovině 90. let existovalo asi 15 tisíc aktivních diskusních skupin.
- Gopher je jedna z původních aplikací Internetu vytvořená Univerzity of Minnesota. Jedná se o soubor adresářů, které jsou hierarchicky strukturovány (directory based information system). K hledání dokumentů podle klíčových slov slouží vyhledávací služba Veronica a Jughead. Tato část Internetu, tzv. Gopherspace, je omezena na výzkumné instituce a vysoké školy a je méně využívána ve srovnání s Webem, který překonal Gopher i FTP počtem svých dokumentů i uživatelů již v roce 1995 (viz www.fas.org/cp/netstats.html)
- Telnet je další aplikace Internetu, která má pro komerční využití jen omezený význam. Telnet umožňuje propojit se pomocí Internetu se vzdáleným počítačem a ovládat ho z klávesnice klienta pomocí BBS (Bulletin Board System).

1.2.5 Aplikační software

Aplikační software umožňuje využívat, kontrolovat a řídit síť Internet, především její informační zdroje.

Nejpoužívanějším, a tedy nejdůležitějším druhem aplikačního software jsou prohlížeče hypertextových dokumentů – tedy prohlížeče www stránek. Až do roku 1993 bylo možné prohlížet dokumenty pouze řádkovým textovým prohlížečem

Lynx. V tomto roce byl na universitě v Illinois vyvinut nový druh prohlížeče, který lze zařadit již do generace dnešních prohlížečů. Jednalo se o program Mosaic, který se stal základem pro produkt firmy Microsoft, a sice Microsoft Internet Explorer. Jeho základní architekturu si zachovává i ve verzi 5.0, tedy aktuální verzi tohoto prohlížeče, z čehož je patrné, že se tehdy jednalo o geniální strukturu programu, která, samozřejmě s mnoha vylepšeními a dodatky, postačuje uživatelům i o sedm let později, což je z hlediska explosivního vývoje Internetu a technologií ve světě výpočetní techniky opravdu zajímavý výkon.

Přibližně v době, kdy byl vyvinut MS Internet Explorer byl vyvinut společností Netscape Communications konkurenční produkt Netscape Navigator. Oba prohlížeče přispěli k dalšímu rozvoji Internetu rychlým tempem, protože již byla usnadněna práce s hypertextovými dokumenty.

V roce 1995 došlo k dalšímu zlomu, protože MS Internet Explorer začal být nabízen zdarma v rámci marketingového tlaku. To začalo omezovat silnou pozici Netscape Navigatoru, a po určité době začal konkurenční boj již na trhu freewarových produktů, neboť byly již oba konkurenční prohlížeče nabízeny zdarma.

Dalším dnes stále více významným programem se stává prohlížeč hypertextových dokumentů Opera. Tento prohlížeč je totiž v určitém směru fenomenální – verzi 3.60 postačí zhruba 1,7 MB volného místa na disku, navíc má minimální nároky na výkon systému – postačí mu procesor 80386 SX s 8 MB RAM. Navíc je podle subjektivního dojmu mnoha uživatelů nejen rychlejší než Netscape Navigator, ale i MS Internet Explorer.

Mezi další, na Internetu velmi významnou, složku aplikačního software se řadí poštovní programy – tedy poštovní klienti zpracovávající a archivující elektronickou poštu. I zde je na mnoho produktů na trhu volně šiřitelných programů – freeware. Podle mého subjektivního dojmu dominují z této rodiny freeware produktů jednoznačně Netscape Messenger, který je součástí softwarového balíku Netscape Communicator, dále Microsoft Outlook Express, a třetíci produktů uzavírá nejspíše Pegasus Mail. Toto seřazení vyplývá z mého názoru na dostatečnost funkcí jednotlivých poštovních klientů.

Dnes nejrozšířenějším poštovním klientem šířeným formou freeware v Čechách je pravděpodobně Microsoft Outlook Express. Tento program přináší velice příjemné uživatelské prostředí, které je zpracováno v duchu Windows 95 a 98 – vychází co

nejvíce vstříc uživateli, a to i úplnému začátečníkovi. Na uživatele působí vždy přátelským dojmem, jeho ovládání je jednoduché a intuitivní. Mezi zápory tohoto programu bych zařadil vlastnost, která se vybírá jako daň za přátelský dojem programu. Pokud chce totiž uživatel získat informace, které nejsou základní, nemůže je získat základním způsobem. Není zde sice odepřeno právo uživatele na informace, ovšem uživatel si tyto nadzákladní informace musí opravdu zasloužit, protože cesta k nim nebývá zrovna rychlá a snadná, tak jako u některých jiných programů. Dále tento program postrádá určité funkce jeho konkurentů – především co se archivace a správy pošty týče. Výhodou tohoto programu je však poměrně jednoduchá forma používání více účtů – funguje zde jednoduché přepínání identit, přičemž přístup k jednotlivým účtům může být chráněn heslem, což může být také chvályhodné.

Netscape Messenger je pravděpodobně druhým nejpoužívanějším poštovním klientem z rodiny volně šiřitelných produktů. Jeho příjemné uživatelské prostředí je částečně modulární, a umožňuje uživateli zobrazení většího množství údajů o elektronické poště. Obsahuje pokročilejší funkce pro archivaci a správu dokumentů (elektronické pošty), ale jeho nevýhodou je správa více identit. Protože se nejedná o jednotlivý program, ale o program z balíku Netscape Communicator, je vždy spuštěno celé jádro, a tak přepnutí identity znamená znovuspuštění celého balíku – poštovního klienta i prohlížeče, pokud je tento spuštěn. Navíc zde nelze účty jednotlivých identit chránit heslem v režimu off-line (odpojení od sítě), a proto se tento program jeví jako velice nevýhodný z hlediska správy většího množství e-mailových adres. Tento program umožňuje velice jednoduše také účast v diskusních skupinách a podporuje protokoly pro příjem pošty z poštovního serveru jak POP3, tak IMAP.

Pegasus Mail uzavírá trojlístek volně šiřitelných poštovních klientů, které byly zmíněny z počátku této kapitoly. Jedná se o program, který nalezneme dnes především na středních školách a v podobných institucích, kde se neklade důraz na komfortnější práci s dokumenty a jejich archivaci. Jde o program velice jednoduchý jak na ovládání, tak svou strukturou. Neumožňuje například ani členění do různých systémových, a tedy svými vlastnostmi odlišných, složek, což znesnadňuje práci s archivovanými dokumenty, nebo např. dokumenty připravovanými k odeslání.

Další možností, jak vyzvednout poštu z poštovního serveru, která je používána především v oblasti školství, na akademické půdě, na systémech na bázi Linuxu, a

dále ve skupinách, kde není vyžadována práce s přílohami, a je zde nutnost využití stability systému postaveném na Linuxu. Tuto možnost lze využít ovšem pouze v případě, že na poštovním serveru je nainstalován operační systém na bázi Linuxu. Obvykle je nutné využít aplikaci Telnet k připojení k poštovnímu serveru, a po přihlášení do systému je možné spustit např. aplikaci Pine. Tato aplikace umožňuje jen základní správu elektronické pošty, avšak je stále hojně využívána.

Dalším důležitým typem aplikačního software jsou FTP klienti, programy, které umožňují komunikaci s FTP servery, a to jak stahování souborů (download), tak nahrávání souborů na FTP server (upload). Mezi tyto programy se řadí např. WS_FTP, nebo komfortnější Cute FTP.

1.2.6 IP adresa, doména a URL

IP adresa je 32bitové číslo, které se obvykle uvádí ve tvaru čtyř dekadických čísel oddělených tečkami, jednoznačně určuje webový server, nebo jakýkoliv počítač, který funguje v síti s protokolem TCP/IP, tedy nejen v Internetu (např. 185.35.117.0).

Pro většinu lidí je dlouhá řada čísel obtížně zapamatovatelná na rozdíl od řady písmen, která se proto užívá místo IP adresy jako takzvané doménové jméno.

Doménové jméno se skládá z několika částí, zpravidla z názvu (zkratky názvu) společnosti a z doménové přípony (extension) tvořené dvěma až čtyřmi písmeny. Jednotlivé části doménového jména se oddělují tečkou. Dvoupísmenná přípona označuje zemi působení, např. Německo (de), ČR (cz) nebo Kanada (ca). Třípísmenné přípony, které byly původně navrženy pro USA, specifikují typ organizace:

- .com - obchodní společnost,
- .net - ISP nebo firma zajišťující provoz telekomunikační sítě
- .gov - vládní organizace nebo agentura,
- .edu - výchovně-vzdělávací organizace, .org - nezisková organizace
- .mil - resort obrany.

Od roku 1998 jsou k dispozici nové domény s příponami (některé se kryjí s původními US doménami):

- .shop - obchodní činnost na Internetu,
- .firm - firemní doména,

- .info - poskytování informačních služeb,
- .rec - rekreace a zábava,
- .arts - kulturní a umělecké instituce a projekty;
- .nom - individuální prezentace osob,
- .com - mezinárodní obchodní firmy,
- .net - ISP a další subjekty podílející se na provozu Internetu,
- .org - mezinárodní nekomerční organizace,
- .web - globální komunikace a Internet.

Uvnitř národních nebo amerických domén mohou existovat subdomény, např. ac označuje ve Velké Británii akademické organizace, takže Oxfordská univerzita má doménové jméno ox.ac.uk. Komerční organizace v mnoha zemích zařazují před národní doménovou příponu subdoménu co, např. Hitachi Japan má doménové jméno hitachi.co.jp. V USA jsou subdomény i pro jednotlivé státy, takže např. město Palo Alto v Kalifornii má doménové jméno city.palo-alto.ca.us.

Bohužel tato hierarchie, která má usnadnit zapamatování doménových jmen nebo hledání podle doménových jmen, není většinou dodržována.

Převod doménových jmen na numerické doménové adresy, které jsou užívány směrovači, a obráceně zajišťuje DNS (Domain Name System). Každá doména má dva name servery, které jsou propojeny s podobnými servery ostatních domén. V USA registraci domén provádí společnost Network Solutions.

V současné době přibývají zhruba tři tisíce doménových jmen denně. Většina uživatelů Internetu se sídlem v České republice má národní doménu cz a doménové jméno obvykle typu:

www.firma.cz

URL jsou adresy jednotlivých HTML souborů uváděné ve tvaru

<http://www.firma.cz/file1/document1.htm>

Tato Internetová adresa (URL) je instrukce pro prohlížeč (klient), aby na Webu našel hypertextový soubor document1.htm uložený ve složce file1 na serveru www.firma.cz. Adresa URL také určuje odpovídající protokol sítě Internet, např. HTTP nebo FTP. Je-li soubor uložen na FTP nebo gopherovském serveru, pak URL začíná ftp://... a nebo gopher://....

1.2.7 Rychlost připojení k Internetu

Maximální tok dat je dán prostupností sítě. Ta je určena přenosovou rychlostí limitovanou typem připojení, formou zvoleného spojení s nadřazeným Internetovým uzlem. Tuto rychlost můžeme ovlivnit jako uživatelé výběrem typu spojení s poskytovatelem připojení k Internetu. Dalším faktorem, ovlivňujícím rychlost připojení k Internetu je rychlost páteřní sítě. Páteř sítě (*backbone*) je tvořena telekomunikačními linkami, které umožňují velké přenosové rychlosti (telekomunikační družice, optická vlákna, speciální kabely) a které se spojují v uzlových bodech tvořených speciálními počítači - směrovači (routery). Přenosová kapacita (*bandwidth*) mezi směrovači se pohybuje v desítkách Mb za sekundu (Mb/s). Úkolem směrovače je nalézt spojení mezi dvěma komunikujícími počítači, případně povolit nebo odmítnout požadovaný přístup. Pro lepší přístup k často navštěvovaným serverům je (z důvodu možnosti přetížení některého ze směrovačů) toto spojení uskutečňováno přes více směrovačů. Rychlost sítě na bázi páteřní sítě (tedy rychlost sítě vedoucí k poskytovateli připojení) můžeme ovlivnit pouze výběrem nejlepšího poskytovatele připojení k Internetu.

1.2.8 Možnosti připojení k Internetu

Možnosti připojení jsou v zásadě následující: *komutované připojení*, připojení *pevnou linkou*, připojení *frame relay (mikrovláknem pojítkem)*, a dalšími způsoby, jako např. přenos signálním kanálem *kabelové televize*.

Komutované připojení je připojení přes vytáčené spojení. Tedy s počítačem komunikuje modem připojený k telefonní lince. Modem má schopnost vytáčet účastnická čísla a poté se připojit k podobnému zařízení na druhé straně – poté, co proběhne synchronizace rychlosti. Modemy dosahují maximální rychlosti 56 kbitů/s, ale pouze jednosměrně. Data od uživatele k serveru mohou být vysílány maximální rychlostí 33,6 kbitů/s.

Další možností je připojení pevnou linkou. Jedná se o permanentní spojení s uzlem páteřní sítě pomocí pronajaté linky – tedy metalickou cestou. Toto spojení je tedy opět realizováno kromě spojovací linky také adaptéry určenými pro přenos dat – modemy, ovšem tento typ spojení je méně limitován co do rychlosti. Maximální

rychlost tohoto typu připojení je závislá na rychlosti páteří sítě v místě připojovacího uzlu, a také na ceně, kterou je zákazník ochoten zaplatit za připojení.

Třetím rozšířeným typem připojení je tzv. Připojení *frame-relay* – tedy připojení mikrovlnným pojítkem. Jedná se o radiové spojení, které je v tomto případě typem pevné linky, ovšem vedené vzduchem, tedy není metalickým okruhem. Limitace rychlosti bývá obdobná, jako u pevných linek, je tu však jiné omezení. Uživatelská stanice obvykle nesmí být dále, než 6 km od uzlu poskytovatele, a musí být obvykle ve vizuálním spojení se zařízením uzlu poskytovatele. Výhodou ovšem je to, že nemusí být instalováno žádné vedení, což je výhodou obzvláště v historických částech měst, které jsou památkově chráněné.

Posledním zmiňovaným typem připojení je využití možností kabelové televize. Ovšem zatím převodník signálu dosahuje poměrně vysokých cen, dále se zatím praktikuje obvykle platba za přenesená data, a není možné toto připojení aktivovat všude, protože kabelová televize na rozdíl od telefonu není všude dostupná.

1.2.9 Shrnutí technických možností sítě Internet

Pokud uvažujeme zmíněné možnosti, a přidáme k tomu možnosti zmíněné v úvodní části – a sice hypertextové dokumenty, elektronickou poštu, diskusní skupiny, a chat, pak se nám otevírají nové obzory, kterých je možné dosáhnout. S odpovídajícím hardwarem, obvykle převodníky analogových a digitálních veličin AD/DA převodníky můžeme bez problému přenášet po Internetu např. hudbu, zaznamenaný lidský hlas, videosekvence, naměřené hodnoty přímo sbírané z určitého měření, nebo jako konkrétní aplikaci je možno uvést třeba odesílání objednávek z elektronického obchodu do firmy, nebo data z elektronických pokladen z pobočky na centrálu, přičemž zde opět odpadá problém s neaktuálností údajů, jde o akce časově ani finančně nenáročné, které přinášejí snazší správu dat, a je možné je efektivně vyhodnocovat a zpracovávat.

Ovšem velmi důležitou úlohu vzhledem k technickým možnostem Internetu hraje i jeho rozšíření do všech rozvinutých zemí. V tomto směru je totiž velmi snadné vést velmi levnou globální komunikaci – ať už dotyčný uživatel komunikuje se svým přítelem, vzdáleným desetitisíce kilometrů, anebo třeba český obchodník komunikuje se svým dodavatelem z Tchaj-wanu. Při použití Internetu je z časového a finančního hlediska téměř lhostejno, zda je zpráva odesílána na počítač vzdálený od odesílatele

půl metru, anebo na počítač na protějším konci Země. S Internetem odpadají jakékoliv mezinárodní poplatky.

1.3 Internet jako informační médium

Jak je patrné již z možností, zmíněných v předchozí kapitole, má Internet velmi široké uplatnění právě na poli informací – jako informační médium. Je totiž velice snadné jakoukoliv informaci publikovat, ale i jakoukoli informaci v síti Internet vyhledat. Existují vyhledávací služby, které vyhledávání informací značně usnadňují.

Dále je zde již zmíněná možnost komunikace, ať už off-line (tedy neprobíhající v reálném čase), jako e-mail, nebo diskusní fóra, nebo on-line (probíhající v reálném čase), tedy na bázi chatu, apod., nebo dokonce Internetová telefonie.

Standardem ve zveřejňování dokumentů je *WWW* – tedy *World Wide Web* (tedy „celosvětová pavučina“ – což je prakticky myšlenka Internetu od jeho úplné globalizace). Jedná se o uveřejněné hypertextové dokumenty, které jsou publikovány v jazyce *HTML* – *Hyper Text Markup Language* (hypertextový značkovací jazyk).

Zhruba od roku 1997 lze považovat Internet za plnohodnotné informační médium – již od roku 1992 zde totiž nalezneme již i komerční informace, které doplňují informace institucí, výzkumu a školství, které zde byly k nalezení dříve, a tyto komerční informace zvyšují využití Internetu a urychlují rozvoj této sítě.

V dnešní době je Internet médiem takové úrovně, že může sloužit, a také slouží, k výuce i v oborech, které nesouvisejí s počítačovou technikou. Je to právě výsledkem všestrannosti uživatelů Internetu po celém světě, a svobody, která při práci s Internetem panuje – jsou zde stanovena pouze určitá základní pravidla, chránící uživatele. A tak již dnes není výjimkou, že dnešní mládež místo často zdoluhavého a nudného vyhledávání v knihovně se připojí k Internetu, a pokusí se nalézt nějaký odkaz ke zkoumané látce – ať už je to historie stoleté války, nebo informace o J.A. Komenském a ušetřený čas stráví příjemnějším způsobem. Stejně tak, jako slouží Internet při získávání informací, slouží pochopitelně při jejich šíření. Je to nejjednodušší a nejlevnější způsob, jak jednotlivci, firmy, instituce, a další subjekty mohou předat informace širšímu spektru uživatelů – čtenářů, resp. příjemců informací. Navíc se jedná o způsob, který je také z nejrychlejších. Prakticky je možné okamžitě publikovat zprávu, provést změnu dokumentu, a příjemce informace je okamžitě schopen získat novou informaci. Toto u tištěných

informačních médií není možné, rychlost se blíží médiím jako jsou televize nebo rozhlas, ovšem přesnost a rozsah zveřejňovaných informací na Internetu bývá větší a také cena za uveřejnění je nesrovnatelně nižší.

Pokud se zaměříme na možnost dynamicky generovaných stránek, využití scriptů, a včlenění databázových zdrojů, otevírají se nám úplně nové možnosti oproti jiným médiím. Je možné vytvořit např. interaktivní stránky, které budou zobrazovat jen informace, které zajímají toho kterého uživatele, navíc při užití databází je síla nejen ve filtrovaných informacích, ale hlavně v databázích samotných. Data totiž zůstávají v databázi, a jsou pouze exportována – většinou do textu. To znamená, že je možné data upravovat ještě v databázové podobě, tedy např. specifickým obslužným programem. To má velkou výhodu ve vazbě dat, a v možnosti je velice rychle aktualizovat. Tímto způsobem je možno příkladně aktualizovat rychle se měnící ceny, nebo podobná data, a tím je zaručena „čerstvost“ informací. Aktuální informace hrají velkou roli v dnešním uspěchaném světě, ve kterém nemůže nic počkat, a kurz dolaru se mění každým okamžikem. Aktuální informace mají tedy obrovskou sílu především v obchodě – komerci. Proto je právě pro komerci Internet velmi oblíbeným médiem – a to nejen pro pouhou prezentaci, reklamu, ale také hlavně pro výměnu informací na dodavatelsko – odběratelské úrovni, a to již včetně *e-komerce* – systému nákupu / objednávání elektronickou cestou – za pomoci Internetu. Tímto médiem výrazně klesají náklady na komunikaci právě v komerční sféře, navíc roste produktivita v souvislosti se snazší dosažitelností informací, a dochází k výrazným úsporám času. Přičemž k neustálému zvýhodňování tohoto informačního média přispívá především jeho rychlý růst.

1.3.1 Růst Internetu

Protože Internet se vyvíjí jako decentralizovaný systém samovolně a neřízeně, nicméně velmi explozivně, je obtížné zjistit jeho velikost. Existuje řada různých odhadů, které se v některých případech rozcházejí. Zmiňujeme se o těch, které jsou uváděny nejčastěji. Odhaduje se, že v roce 1996 Internet spojoval necelých 40 milionů uživatelů, při čemž koncem roku 1997 se tento počet zvýšil na více než 100 milionů lidí. Koncem roku 1996 bylo zaregistrováno 627 tisíc internetových domén a koncem roku 1997 to bylo již 1,5 milionu. Pro rok 1995 činil odhad 6,5 milionu

účastníků a 120 tisíc domén. Na počátku roku 1999 se počet uživatelů odhaduje již na 160 milionů. Prognóza na rok 2000 je 200 milionů uživatelů.

Každých sto dní se zdvojnásobí objem informací přenesených Internetem. Tento růstový trend pokračuje, a to zvláště s explozí komerčního využití Internetu. Podle zprávy komise amerických odborníků zpracované pro americkou vládu "The Emerging Digital Economy" si další komerční rozvoj Internetu vynutí spoluúčast vlád průmyslově vyspělých zemí.

Proto v roce 1999 vláda USA vynaložila ze státního rozpočtu na rozvoj elektronické komunikace a nových výpočetních technik 850 mil. USD. Na rozvoji Internetu v USA se podílí především soukromý sektor, kde se předpokládají velké investice do telekomunikační sítě. Do roku 2002 by mělo být v USA na rozvoj Internetu vynaloženo soukromým sektorem 27 miliard USD. V této době může mít Internet kolem půl miliardy uživatelů.

Rozdělení počtu uživatelů podle jednotlivých vybraných zemí je uvedeno v tabulce 1.1. Nejvíce uživatelů je v USA, kde se odhaduje 25 % domácností online. Výzkum uskutečněný agenturou Ovum (www.ovum.com) odhaduje, že do roku 2005 bude počet uživatelů čtyřnásobkem dnešního počtu. USA dosáhnou úrovně nasycení v roce 2002 a země OECD v roce 2005. Východní Evropa a Asie bude pokračovat v růstu uživatelů pomalejším tempem i po roce 2005.

Země	Uživatelé v tisících
Austrálie	4 360
Belgie	1 400
Česká republika	270
Dánsko	1 100
Finsko	1 400
Francie	2 500
Japonsko	14 000
Kanada	7 600
Maďarsko	200
Německo	7 400
Nizozemí	2 300
Polsko	700
Rakousko	442
Rusko	1 000
USA	73 000
Velká Británie	10 600

Tabulka 1.1 Odhadovaný počet uživatelů ve vybraných zemích (1999)

1.3.2 Struktura uživatelů Internetu

V první polovině 90. let byl Internet doménou lidí s vysokoškolským vzděláním a jeho používání, které vyžadovalo programátorskou průpravu, bylo proto omezené. To ilustruje např. český překlad knihy B. Falka Internet ROADMAP, která byla napsána v roce 1994. Prohlížeče Mosaic, Cello a Lynx, které jsou v této knize popsány, dnes již málokdo zná (umožňovaly většinou jen četbu jednoduchého textu), stejně tak jako v knize popsané postupy připojení, které jsou pro dnešního uživatele nesrozumitelné.

Současní uživatelé Internetu jsou rozdělováni do několika skupin:

- První skupinou jsou nadšenci, kteří přijímají a rozvíjejí možnosti Internetu a informačních technologií nejprve pro soukromé a posléze pro komerční využití. Tato skupina zahrnuje počítačové profesionály, vědce, inženýry a studenty.
- Druhou skupinu tvoří profesionálové, kteří se zabývají informatikou a kteří intenzivně využívají nové komunikační technologie. Tato skupina zahrnuje pracovníky knihoven, správce informačních databází, rešeršní služby, novináře, právníky, projektanty apod.
- Třetí skupinou jsou profesionálové, kteří jsou závislí na přístupu k důležitým informacím, ale sami se aktivně nevěnují jejich systematickému vyhledávání na Internetu. Tato skupina zahrnuje státní správu, konzultanty, lékaře a vrcholový management.
- Předposlední skupinou jsou spotřebitelé, kteří hledají informace o zboží a cenách a kteří nezdědka elektronicky nakupují.
- Poslední skupinou uživatelů Internetu jsou lidé, hledající zábavu, surfaři, milovníci počítačových nebo hazardních her, návštěvníci pornografických stránek. Pro ty je Internet zdrojem zábavy podobně jako televize a časopisy.

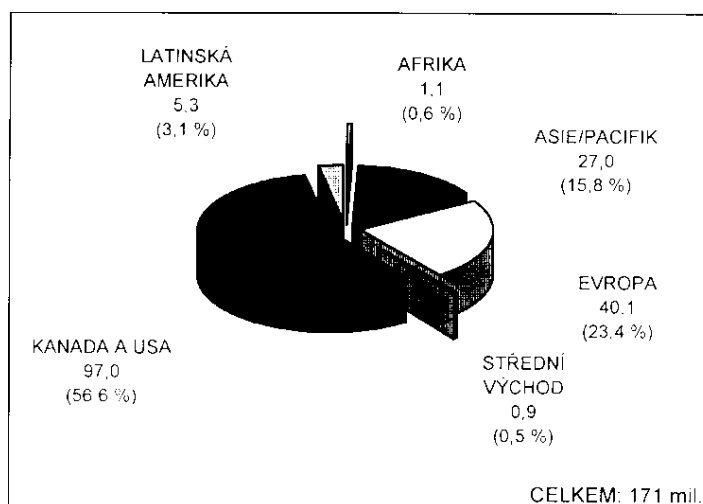
Demografický profil uživatelů Internetu je zajímavý i z hlediska komerčního využití. V následujících odstavcích je uvedena řada často se lišících statistických údajů.

Stránka FAS, CyberStats, (www.fas.org/cplnmentstats.htm) uvádí všechny významné zdroje statistických a demografických dat. Ta jsou často nepřímo

odhadována, nebo jsou výsledkem různých statistických šetření. Vzhledem k obvyklým statistickým chybám, obtížné "měřitelnosti" Internetu a jeho rychlému rozvoji se jednotlivé údaje mohou podstatně lišit. Přesto dávají poměrně jasnou představu o Internetu a jeho uživatelích.

Prvními uživateli Internetu v polovině 90. let v USA byli vysokoškolsky vzdělaní lidé s vyššími příjmy. Dnes již převažuje střední vrstva, nejméně připojeni jsou obyvatelé venkovských oblastí. Demografický profil uživatelů v USA se zásadně změnil od roku 1995, kdy dominovali mladší muži s vysokoškolským vzděláním, většinou pedagogové, studenti nebo výzkumní pracovníci. Dnes se složení uživatelů více blíží demografickému složení obyvatel USA, protože Internet již používá zhruba každý třetí Američan.

Firma GVU (www.ccgatech.edu/gvu/user_surveys) provádí již od roku 1994 rozsáhlé demografické průzkumy uživatelů Internetu. Vyplývá z nich, že se mění věkové složení uživatelů. Podíl skupiny uživatelů mezi 20 až 30 lety klesá a od roku 1996 roste skupina uživatelů ve věku od 30 do 50 let. Zatímco počátkem roku 1994 tvořily ženy pouze 5 % uživatelů, koncem roku 1996 to již bylo více než 30 % a v roce 1999 se podíl žen odhaduje na 40 - 45 %.

Obr. 1.1 Počet lidí s přístupem na Internet podle geografických oblastí, květen 1999

Podobně roste podíl neamerických uživatelů, jak ukazuje obr. 1.1 (40 % v roce 1996 a více než 50 % činí odhad pro rok 2000). Podle statistiky EURO-Marketing (euromktg.com) činil počet cizojazyčných uživatelů Internetu v roce 1999 téměř 90

mil., z čehož 22,4 % používá japonštinu, 15,9 % němčinu, 11,2 % španělštinu, 10,6 % francouzštinu a 7,9 % čínštinu.

Z tabulky 1.1 je zřejmé, že počet uživatelů nesouvisí ani s výší hrubého domácího produktu (HDP) ani s počtem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Většina uživatelů je z průmyslově rozvinutých zemí (OECD), avšak i tam je jejich zastoupení nerovnoměrné. Projevuje se zde něco jako "inovační potenciál" země, který je tradičně vysoký v USA a který je dán nejen kombinací obou výše zmíněných faktorů (HDP, vzdělání), ale souvisí i s odvahou podnikat a s pragmatickým přístupem k aplikovanému výzkumu. Řada těch, kteří dnes stojí v čele dynamicky rostoucích Internetových firem, odešla v polovině 90. let z amerických univerzit a výzkumných institucí.

Podíl managementu a profesionálních uživatelů Internetu činí dnes v USA asi 27 %, přičemž tito lidé na Internetu především hledají informace (75 % všech uživatelů). Více než polovina z nich je frustována tím, jak je toto hledání obtížné, zdoluhavé a neúplné. Podíl uživatelů, kteří jsou v USA "online" více než 20 hodin týdně je 31 %, 34 % využívá Internet 10 - 20 hodin týdně. Jiný odhad zpracovaný firmou visualMetrics (www.visualmetrics.com) uvádí tabulka 1.2.

Kategorie	1997	1998	1999	2000
Připojení 20 a více hodin týdně	11 100	21 800	42 000	82 600
Připojení 10 – 20 hodin týdně	14 500	24 000	39 100	65 100
Studium (5 – 20 hodin týdně)	17 000	23 700	29 500	32 100
Příležitostně (méně než 5 hodin týdně)	7 400	10 500	14 400	20 200
Celkový počet	50 000	80 000	125 000	200 000

Tabulka 1.2 Odhad počtu uživatelů (v tis.) podle jednotlivých kategorií v letech 1997 - 2000

1.4 Internet v Čechách

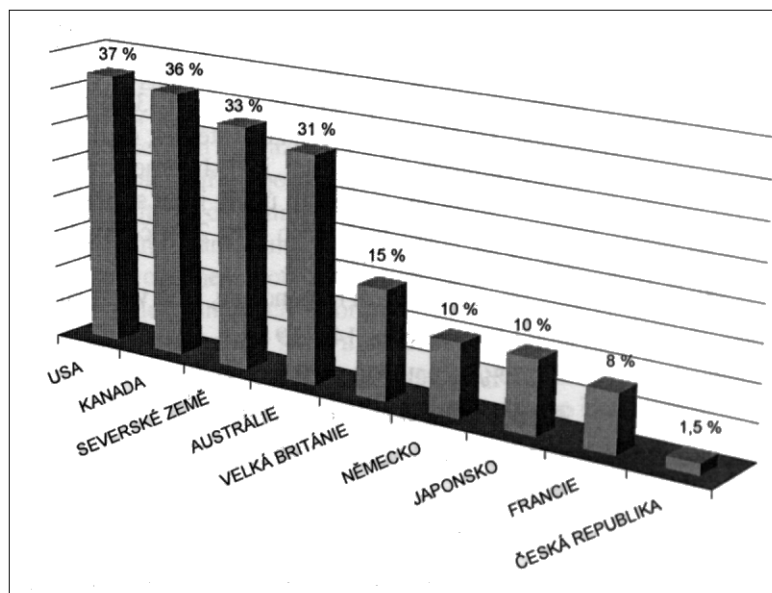
Historie Internetu u nás začíná zhruba v roce 1990, kdy se začal používat v oblasti výuky a vědy. V tomto roce totiž došlo nejen k uvolnění technologií, přicházejících ze západu, a prudké expanzi výpočetní techniky, ale také k uvolnění komunikačních cest spojených se světem. Postupně prostupoval i do dalších nekomerčních sfér. Až

uvolněním Internetu pro komerční účely však došlo k jeho silnému vzestupu a rozšíření.

Dnes je Internet téměř každodenní součástí života mnoha obyvatel České Republiky. Podle některých odadů je počet uživatelů celosvětové sítě v České Republice asi 270 tisíc, podle optimističtějších odhadů 400 až 600 tisíc, přičemž ovšem většina z nich používá Internet nepravidelně. Existuje stále více lidí, kteří Internet potřebují ke své práci, dalších, kterým jejich práci usnadní, a další skupinou jsou ti, kteří berou Internet jako určitou formu zábavy. Každopádně lze říci, že dnes má u nás naprosto každý možnost přístupu k Internetu (knihovny, Internetové kavárny, školy, zaměstnání,...).

1.4.1 Čeští uživatelé Internetu

Jak již bylo zmíněno v minulé kapitole, je těžké odhadnout počet uživatelů v České republice. Záleží přitom tedy hlavně na tom, jaká je definice českého uživatele Internetu a pro případ mezinárodních porovnáání, zda definice používané při různých národních průzkumech jsou shodné. Proto údaje uvedené v tabulce 1.1 mohou sloužit pouze jako hrubý odhad. Každopádně srovnání se zeměmi OECD pro ČR nedopadá příznivě - viz obr. 1.2.

Obr 1.2 Srovnání podílu obyvatel používajících Internet doma nebo v zaměstnání (rok 1998)

Poměr připojených PC podle IP adres k počtu uživatelů se odhaduje asi na 1 : 4,5. Podle Computer Worldu (červen 1999) pouze 11 až 12 % všech uživatelů (40 až 60 tisíc osob) přistupuje na Internet každý týden. Počet IP adres v květnu 1999 se pohyboval kolem 100 tisíc.

Jiné průzkumy využívání Internetu v České republice provedly v roce 1999 agentury Median a AISA. Podle průzkumu AISA téměř 80 % českých návštěvníků Internetu používá Internet v práci, 60 % doma, 20 % ve škole a 10 % jinde. Denně si prohlíží webové stránky zhruba 70 % uživatelů Internetu, vícekrát za týden téměř 30 % a 5 % několikrát do měsíce. Čeští uživatelé nejčastěji vyhledávají odborné informace (asi 75 %). Prezentace firem navštěvuje 55 % uživatelů a informace o ekonomice a financích sleduje 45 %. Prostřednictvím Internetu si již objednalo zboží 50 % respondentů, přičemž Internetové bankovníctví využívá 16 %.

V průzkumu společnosti Median (www.median.cz) byl charakterizován demografický profil českého uživatele Internetu. Průzkum uvádí, že 8,7 % českých mužů zná Internet dobře a využívá jej, 52,7 % českých mužů o něm něco ví, zatímco 38,6 % o něm neví vůbec nic. Pouze 3,3 % českých žen zná Internet, 43,4 % o něm něco ví a 53,3 % neví, co Internet je. Z těch, kteří Internet znají, ho využívá 25,5 % mužů a 14,4 % žen. Z těchto údajů jsme si odvodili, že mezi aktivní uživatele Internetu patří něco přes 2 % českých mužů a 0,5 % českých žen, tj. 120 - 150 tisíc lidí.

Věkové rozdělení respondentů, kteří využívají Internet, je následující:

- 33,7 % ve věku 14 - 19 let,
- 27 % ve věku 20 - 29 let,
- 20,6 % ve věku 30 - 39 let,
- 16,3 % ve věku 40 - 49 let,
- 11 % ve věku 50 - 59 let,
- 3,1 % starších 60 let.

Zajímavé je rozdělení uživatelů Internetu podle dosaženého vzdělání:

- 36 % má vysokoškolské vzdělání,
- 25,9 % má středoškolské vzdělání s maturitou,
- 10,1 % je vyučeno nebo má středoškolské vzdělání bez maturity,
- 20,5 % má základní vzdělání.

V souvislosti s věkovým rozdělením se domníváme, že do této poslední skupiny patří především studenti středních škol, kteří tvoří zhruba jednu třetinu uživatelů.

Svůj vlastní počítač má v České republice přibližně 18 % mužů a 11 % žen, přičemž nejvíce počítačů je v rodinách se dvěma a více dětmi (45,1 %). Počítač má doma zhruba třikrát více vysokoškoláků než lidí se základním vzděláním. Velikost obce nebo města má na zastoupení uživatelů Internetu výrazný vliv. Nejvíce uživatelů Internetu je v Praze (27 %) a na jižní Moravě (24,4 %, vliv Brna).

1.4.2 Dostupnost Internetu

Pokud se budeme zabývat dostupností Internetu v České republice, pak je nutné oddělit za prvé způsoby přístupu na přístup k Internetu doma, přístup k Internetu v zaměstnání nebo edukacionálně, a přístup k Internetu komerční formou (tedy formy připojení k Internetu, za které uživatel platí určitou sumu peněz – ať už jde o připojení z domova, nebo díky Internetové kavárně, knihovně, apod.).

Přístup k Internetu je nutné dále rozdělit podle typu připojení. Nejrozšířenější možností je tzv. komutované připojení (tedy pomocí běžné telefonní linky), zvláštní formou komutovaného připojení je připojení datovým kanálem ISDN. Další přístupnou formou je přístup k Internetu přes rozvod kabelové televize. U připojení k Internetu z domova se příliš neuplatňují pevné linky a připojení frame-relay (mikrovlnným pojítkem), pokud ovšem neuvažujeme, že i Internet doma je využíván k výdělku. Budeme se tedy nyní zabývat jednotlivými možnostmi.

Zabývejme se tedy nyní možnostmi přístupu k Internetu z domova komutovanou linkou. Do počátku roku 1999 bylo toto připojení společností SPT Telecom považováno za běžný vnitrouzlový telefonní styk, a také tak bylo zpoplatňováno. Ovšem již v roce 1998 vznikl odpor proti neustálému podražování připojení k Internetu. Tento odpor probíhal formou petice, protestů, a posléze i jednání se společností SPT Telecom a.s. a poskytovateli Internetu. Z jednání vzešel ke konci roku 1998 plánovaný tarif Internet '99, který byl sice výrazně výhodnějším než původní tarif, ovšem nebyl zrovna nejvýhodnějším, a tak vznikala nová jednání.

Navíc tarif Internet '99 nemohl být zaveden všude, protože poskytovatelé Internetu byli tlačeni ke zřízení nových přípojných bodů a zachování starých, a navíc nebyla společnost SPT Telecom připravena všude z hlediska ústředěn na novou tarifaci. Takže například v Českých Budějovicích byl tento tarif zaveden až

počátkem března 1999. Od roku 2000 existuje nový, výhodnější tarif Internet 2000, ze kterého navíc jsou schopni získávat provizi poskytovatelé Internetu, takže je z jejich hlediska Internet zdarma již bezproblému možný. Společnost Český Telecom si konečně uvědomila silnou potřebu rozvoje Internetu v Čechách.

Od roku 1999 navíc existuje již možnost získat připojení od poskytovatele zdarma. Na konci jara 1999 přišla společnost Czech On Line a.s. s projektem VOLný, čímž uvolnila Internet od poskytovatelských poplatků. Ovšem uzly VOLný nejsou dostupné ve všech UTO naší republiky. Ke konci roku se přidala i firma WorldOnLine, a nyní poskytuje volné připojení k Internetu i společnost Contactel.

Nyní bychom měly tedy probrané telekomunikační poplatky, a poplatky poskytovatelům služeb. Co potřebujeme dále pro připojení k Internetu z domova? Především počítač, dále faxmodem, a pochopitelně telefonní linku. Počítač a faxmodem může nahradit zařízení zvané Web TV, které je počítačem určeným výhradně k práci s Internetem, a nemá monitor – pro sledování výstupu se využívá běžné televize. Pořizovací cena tohoto vybavení potřebného k připojení do sítě Internet není sice zcela nízká, ovšem vzhledem k tomu, že jak počítač, tak telefonní linka jsou zařízení víceúčelová, nejsou potřebné finanční prostředky vynaloženy jen na zřízení připojení k Internetu, navíc již tato dvě zmíněná zařízení (počítač a telefonní linka) v mnoha domácnostech existují. Pořizovací cena vybavení potřebného k připojení k Internetu je tedy poměrně nízká vzhledem k víceúčelovosti pořizovaného zařízení (vyjma využití WebTV). Cena za připojení je – v rozumné míře uvažovaného využití připojení z domova – také velmi nízká, tedy můžeme říci, že je dnes Internet dostupný větší části domácností. Přesto zde ještě neexistuje v tomto bodě ideální stav – ceny jsou stále pro mnoho potenciálních uživatelů překážkou.

1.4.3 Rozvoj Internetu v České republice

Rozvoj Internetu v České republice byl popsán více či méně již v předchozích kapitolách. O rozvoji lze mluvit po „sametové revoluci“ v roce 1989, kdy se postupně začaly uvolňovat jak technologie, tak komunikační cesty se západem, a Internet mohl být využíván alespoň pro vědecké a studijní účely – v té době nebyl Internet médiem pro komerční informace. Dalším, a to velice významným obdobím v dějinách Internetu byla doba od roku 1992 zhruba do roku 1997. V této době

probíhal silný rozvoj Internetu. To bylo dáno dvěma událostmi. Ta první byla prostoupení komerční sféry do Internetu, a ta druhá byla vývoj prohlížeče hypertextových dokumentů Mosaic, a prohlížečů založených na jeho bázi (Microsoft Internet Explorer a Netscape Navigator). Byla zvýšena uživatelská hodnota – užívání Internetu bylo nyní značně jednodušší. Zjednodušené ovládání a vyhledávání, tedy hlavní pilíře práce s Internetem, a vstup komerční sféry, který způsobil rozvoj díky oblasti komerční prezentace, obchodu, inzerce, reklamy, apod. daly společně Internetu zcela novou tvář. Postupně se měnily podoby hypertextových dokumentů, a tedy i kvalita prezentací. Dalším milníkem ve vývoji českého Internetu byl i vstup prohlížečů na kolej volně šiřitelného software, ke kterému došlo v roce 1995.

Silou, která pohání rozvoj takového informačního média je schopnost nalézt informace. V případě Internetu by se bez filtrů a vyhledávání dalo mluvit opravdu o jehle v kupce sena. Proto se po vzoru zahraničních vyhledávacích služeb začaly rodit i české vyhledávací služby. Mezi průkopníky v tomto odvětví patřily servery www.seznam.cz a www.atlas.cz, a posléze následovaly další servery.

1.5 Správa informací v síti Internet

Vzhledem k síle Internetu coby informačního média je nutné se zabývat možnostmi správy informací v této síti. Vzhledem k tomu, že v dnešní době je nejsilnější aplikací Internetu, která se zabývá šířením informací sítí hypertextových dokumentů WWW, budeme se zde zabývat především publikováním hypertextových dokumentů.

Dále je v této kapitole nutné zmínit také výhody elektronické pošty ve vztahu k této problematice. V následujících kapitolách se tedy budeme zabývat jak hypertextovými dokumenty publikovanými v síti WWW, tak elektronickou poštou.

1.5.1 Využití Internetu ke správě agend institucí

Internet je v této oblasti využitelné médium, a to především vzhledem ke vzdáleným přístupům. Oproti intranetu (vnitrosubjektové síti, která je v ideálním případě postavena na bázi Internetu – TCP/IP protokol a například Personal web server) má tuto podstatnou výhodu – jednotliví zaměstnanci jsou takto k dosažení odkudkoliv, a to ať už jejich momentálně vzdáleným nadřízeným, nebo například

občanem požadujícím informace, podávajím stížnost, ... Elektronická pošta je přitom využitelná stejně efektivně ať už jde o vnitrosubjektovou komunikaci, nebo mezisubjektovou (vnější) komunikaci. Navíc je oproti prostředkům dostupným v lokálních sítích (jako jsou aplikace typu WinPopup známé z prostředí MS Windows, nebo jiné aplikace umožňující Talk – nebo zaslání pouze textových zpráv) elektronická pošta výhodnější v tom, že je možné připojit přílohu, kterou může být jakýkoliv soubor, např. obrázek, tabulka, zvuk, atd.

Navíc může existovat například aplikace jako je Internetová nástěnka, která umožňuje jak off-line komunikaci mezi pracovníky, pokud je zpřístupněna pouze pomocí hesla, a tak například může pomáhat rozdělovat práci, předávat vzkazy, apod. bez potřeby využití dalšího člověka (sekretariátu).

Velmi důležitou výhodou je ovšem právě samo propojení s Internetem – to totiž umožňuje nejen intersubjektovou komunikaci (uvnitř subjektu, instituce), ale právě intersubjektovou komunikaci (mezi subjekty, institucemi). Tato zmíněná možnost přináší snazší komunikaci mezi institucí a např. ministerstvem, bankou, dalšími speciálními institucemi, a navíc je zde možné vyhledávat informace, které mohou být potřebné, nebo alespoň užitečné, k běhu instituce.

Rychlost, se kterou se informace šíří Internetem umožňuje zvýšit pružnost reakcí úředníků – pracovníků jednotlivých úřadů. Zavedení elektronického podpisu coby osvědčení o pravosti dokumentu, a o tom, že je zaslán opravdu oprávněnou osobou, přinese rozhodně ulehčení nejen podatelům, ale také archivům. Pokud půjde například o unifikované formuláře pro přiznání k nejrůznějším daním, bude zde ušetřena nejen cesta podnikatelů na finanční úřad, parkování, lidé budou ušetřeni front, ale také to usnadní práci úředníkům například vyměřovacího oddělení, kteří budou schopni kupříkladu pomocí speciálních maker zrychlit a zjednodušit kontrolu těchto dokumentů.

V tomto bodě je také možno uvést důkaz, že Internet, coby médium pracující s informacemi dokáže, a to poměrně výrazně, nejen snížit výdaje subjektů, jež jej využívají, ale přispívá i k menší zátěži životního prostředí, což není zanedbatelná vlastnost. Šetrné pro životní prostředí je rozhodně eliminování papírových dokumentů, které se doposud hojně používaly, a počátek využívání elektronické komunikace. Vždyť jen úspora papíru v rámci jediného úřadu při zavedení vnitrosubjektové komunikace pomocí elektronické pošty není malá, a je jistě citelná.

Navíc zavedením elektronického podpisu se ještě sníží objem papírové komunikace, a opět dojde k nemalému ulehčení přírodě. A ještě jeden důkaz – jistě si dovedete představit, jaké ulehčení pro naše životní prostředí bude znamenat, když nebudou muset podnikatelé s každým daňovým přiznáním jet na finanční úřad někdy i desítky kilometrů.

1.5.2 Využití Internetu ke zjednodušení přístupu k informacím

Internet v oblasti získávání informací je nepřekonatelný rychlostí odezvy – tedy především oblasti sítě hypertextových dokumentů WWW. Rychlost odezvy je zde téměř okamžitá. Tedy je možné během velmi malého časového úseku nalézt odpověď na nějakou nejasnost a tuto informaci je možné taktéž okamžitě zpracovat. Tato nezanedbatelná skutečnost zkracující informační prodlevy snižuje většinu nákladů – vždyť čas jsou peníze. Čas je naší největší daní, a je ho neustále málo – proto asi každý člověk uvítá nějaký uspořený čas, který může strávit čekáním na něco jiného, než jsou informace dostupné na Internetu.

Navíc je dnes velice jednoduché nalézt informaci, kterou hledáte, pouhým zadáním do vyhledávače. Stačí např. použít AltaVistu se zadáním klíčového slova, a příprava přednášky, která by jinak trvala hodiny při použití knih jako jsou slovníky, a další literatury, trvá pouhých pár minut.

Také se díky Internetu dostaneme k informacím, za které bychom v knihovnách, nebo knihkupectvích zaplatili mnohdy výrazně větší finanční částky. Nevýhodou, kterou s sebou Internet přináší je ovšem také porušování autorských práv. To je právě daň za maximální míru zveřejněných informací – některé z nich by měly být a jsou chráněny autorskými zákony. Ovšem u takového média, jakým je Internet odpadá téměř jakákoliv možnost kontroly.

Ovšem silným kouzlem je svoboda informací, která se na Internetu projevuje. Sice je za ní brána daň v podobě porušování autorského práva, ale přináší zvýšenou informovanost, a s ní i vyšší úroveň vzdělanosti.

1.5.3 Přístup institucí k moderním informačním technologiím a k Internetu

Přístup subjektů státní správy a dalších státních subjektů k moderním technologiím je odvislý od velikosti toho kterého subjektu, přičemž například u obecních úřadů je přístup úředníků odvislý od velikosti obce, a tedy také částečně od obecního rozpočtu. Pochopitelně, na městských úřadech velkých měst byly vnitrosubjektové sítě (intranety) zavedeny mnohem dříve než u malých, a také u větších měst byla dříve projevena snaha o prezentaci města na Internetu, získávání a předávání informací pomocí Internetu. U menších obcí, z důvodu menších obecních rozpočtů, a také jiné struktury obecního zastupitelstva (jak již bylo zmíněno, Internet a další moderní informační technologie jsou mnohem více využívány ve městech, tedy spíše v místech s větší hustotou osídlení). A tak je názor starostů a dalších obecních zástupců, stejně jako u jiných vedoucích jiných organizací, závislý na zmíněných podmínkách – tedy na velikosti organizace, rozpočtu, subjektivnímu přístupu vedení k moderním informačním technologiím. Tato skutečnost způsobuje, že někde je situace opravdu rozpačitá, v některých státních subjektech je minimální informovanost, ale vesměs se situace stále zlepšuje.

Za zlepšování situace můžeme poděkovat také našim zákonodárcům, kteří tlačí státní organizace k používání modernějších technologií zákony, jako je například zákon o svobodném přístupu k informacím. Některé subjekty tak začínají využívat Internet jako velice levné informační médium, jiní mají použití Internetu přímo nařízeno. Díky tomuto přístupu můžeme již dnes v poměrně přehledné podobě nalézt na Internetu informace jednotlivých ministerstev, například na adrese www.justice.cz můžeme nalézt informace o soudech, soudcích, ale také například Obchodní rejstřík, což je v dnešní době plně podnikatelské nejistoty jistě přínosem.

2 Popis programu HomeSite

Tato část se zabývá popisem programu HomeSite, výhradně popisem ovládání a funkcí tohoto editoru www stránek.

Nezabývá se popisem jazyka HTML 4.0, DHTML, CSS, JavaScriptu, CFML, ASP, a dalších scriptů a programovacích jazyků. Dále se tato část dokumentu nezabývá popisem programů přidružených k programu HomeSite a nebo externích prohlížečů, které může program HomeSite využívat.

2.1 Program HomeSite – o programu

2.1.1 Co je program HomeSite ?

Program HomeSite je softwarovým produktem usnadňujícím tvorbu a správu hypertextových www prezentací. Usnadňuje tvorbu stránek přímými vstupy jednotlivých značek (*tagů*) a jejich parametrů – argumentů, přičemž umožňuje barevné odlišení některých tagů od jiných (například tabulkové tagy), a také odlišení textu od tagů. Toto odlišení výrazně zvyšuje přehlednost editovaného, a usnadňuje práci s dokumentem. Dále obsahuje integrovaný prohlížeč vytvořených stránek, takže má uživatel, vytvářející www prezentaci možnost shlédnout vzhled vytvářeného objektu.

Od verze 4.5.1 je v programu integrován též *WYSIWYG* (zkratka z anglického What You See Is What You Get – „Co vidíte je to, co dostanete“, tedy technika, na jejíž bázi pracujeme přímo se vzhledem dokumentu, jako je tomu u programů jako např. Microsoft Word.) editor, což umožňuje snadnou správu www prezentací i pro nezkušeného uživatele.

2.1.2 Recenze programu

Mnozí zkušení vývojáři si nedovedou představit předání vlády autorskému WYSIWYG prostředí. Pro takové uživatele představuje vytoužený nástroj HomeSite 4.5.1 od Allaire Corp. Navzdory svým zvláštnostem tento program podporuje rychlé, přesné ruční psaní HTML kódu, spolu s takovými příjemnostmi jako jsou vyskakovací seznamy atributů značek, jež lze vložit jedním kliknutím myši.

Implicitní rozhraní tvoří editor HTML kódu s ukotvitelnými nástrojovými lištami a panelem prostředků. Záložkami opatřené rozhraní umožňuje přepínat mezi editorem kódu, náhledem a jednoduchým WYSIWYG editorem.

HomeSite obsahuje šablony a průvodce pro tvorbu základních stránek a uživatelé si mohou doplňovat vlastní šablony do dialogu File | New prostým přidáním HTML souborů do složky šablon. Další průvodci pomáhají vkládat multimediální prvky a tvořit DHTML vlastnosti. Dokonce si můžete vytvořit vlastní průvodce a dialogová okna.

Všechny hlavní prvky rozhraní - včetně map odkazů, stromového diagramu struktury aktuální stránky a panelu prostředků zobrazujícího seznam souborů - mohou plovat nebo být ukotvené. A zvláště užitečnou věc představuje možnost uživatelské tvorby segmentů opětovně použitelného kódu.

Okno editace kódu překypuje šikovnými vlastnostmi. Stránky lze otevírat přímo z Webu a zobrazovat v kterémkoli nainstalovaném prohlížeči. Dvě části téhož souboru můžete editovat v samostatných oknech, což oceníte, když tvoříte stránky používající obsah. Okno editace kódu umožňuje také zobrazovat miniaturizované náhledy veškeré grafiky v aktuální složce a přetahovat je přímo do editoru. A můžete nechat převádět neanglické a speciální znaky na jejich ekvivalentní HTML kódy. V programu lze vypnout veškerou automatiku.

Líbí se nám, že HomeSite umí svinovat značky, což zvyšuje spravovatelnost složitého kódu. Také uzpůsobovatelné barevné rozlišení pomáhá odlišit různé značky a typy kódu.

HomeSite se těsně integruje se softwarem jiných výrobců a obsahuje výborný TopStyle Lite od Bradbury Software v úloze editoru CSS stylů. TopStyle neprovádí žádné automatické změny kódu, dokud nespustíte buď integrovaný optimalizátor kódu nebo příloženou utilitu HTML Tidy. Dva přibalené nástroje ověřování kódu poskytují zprávy o chybách ve vašem kódu.

Publikační možnosti programu jsou flexibilní. Karta správy projektu umožňuje spravovat všechny soubory, které se budou nahrávat na server. Soubory zahrnuté do projektu lze ukládat do více složek nebo dokonce i na více počítačů, dokud nebudou připravené k odeslání na server. Zabudovaná funkce FTP přenosu se dá ovládat přes JavaScript a VBScript. Avšak příprava i těch nejjednodušších úkonů tímto způsobem vyžaduje trpělivost a technické znalosti.

Dlouholetí uživatelé HomeSite si zvykli na nepříjemnosti, které už měly být dávno napraveny. Podpora klávesnice je silná v samotném editoru, avšak slabá v panelech prostředků. Nástrojová lišta speciálních znaků je pro většinu monitorů příliš velká a její velikost se nedá změnit. Těžkopádnost a neúplný systém HTML nápovědy není z mnoha dialogových oken přístupný. Musíme považovat za poctu pro HomeSite, že dokonce ani problémy jako tyto nemohou ohrozit jeho výsostné postavení mezi editory HTML kódu.

HomeSite postrádá automatizující funkce nacházené např. u Microsoft FrontPage 2000, které generují navigační listy a měnící styly v rámci celé prezentace.

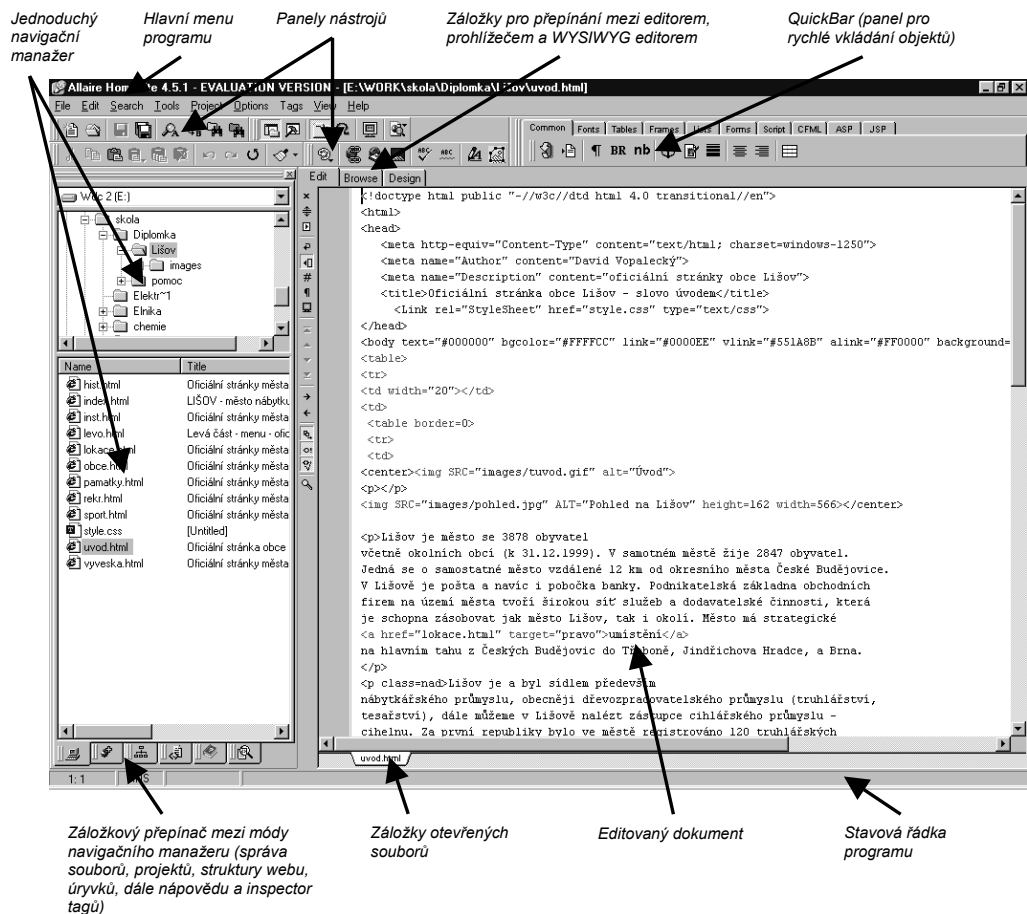
Citovaná recenze pochází z časopisu PC Magazine, červen 2000, kde byla zveřejněna spolu se srovnávacím testem editorů www prezentací.

2.2 Instalace a spuštění programu

Program, ať už jej získáme coby verzi na vyzkoušení od firmy Allaire na www.allaire.com, nebo jej zakoupíme, musíme nejdříve nainstalovat. To provedeme spuštěním instalačního souboru, který nás poměrně přehledně provede instalací (ovšem instalace probíhá v angličtině (alespoň u verze stažené z Internetu)), což jistě není problém. S programem HomeSite se instaluje i program na správu CSS Stylů TopStyle, ale jeho instalaci není nutné věnovat větší pozornost – proběhne víceméně automaticky.

Po nainstalování můžeme již spustit samotný program. Můžeme tak učinit například (ve Windows 9x a výše) z nabídky Start -> Programy -> HomeSite 4.5 -> HomeSite 4.5. Po spuštění programu nás, v případě že máme instalovanou zkušební verzi, uvítá okno oznamující jak dlouho ještě můžeme zkusit program HomeSite, a informace o registraci (zakoupení produktu). Pokud toto okno zavřeme, vstoupíme do hlavního programového okna (obr. 2.1), které nám svou modulárností poskytuje maximální kontrolu nad prací, ke které program HomeSite využíváme.

V tento moment je již instalace a první spuštění hotovo. Nyní se nám skýtá pohled, který možná již neuvídíme – a sice pracovní prostředí tak, jak jej nastavili programátoři firmy Allaire. Vzhledem k jednoduchosti obsluhy a také změny tohoto prostředí, a také vzhledem k tomu, že každému člověku vyhovuje jiné prostředí, je možné předpokládat, že si uživatel pracovní prostředí změní k obrazu svému už proto, že některé prostředky používat bude a jiné nikoliv.

Obr. 2.1 Hlavní okno (pracovní prostředí) programu HomeSite 4.5.1

2.3 Pracovní rozhraní programu HomeSite

V podstatě se hlavní programové okno (pracovní prostředí) v momentě, kdy poprvé spustíme program, dělí na několik zásadních částí.

V zásadě jsou to (viz také obr. 2.1):

- hlavní menu programu HomeSite
- panely nástrojů (standardní (*Standard*), editační (*Edit*), náhledový (*View*) a nástrojový (*Tools*))
- dále *QuickBar* (panel se záložkami, který umožňuje snadnou navigaci mezi jednotlivými tématy a každé téma umožňuje rychlé vložení nějakého souvisejícího objektu pomocí tagu. V některých případech je vyvolán průvodce.

- další částí pracovního prostředí programu HomeSite ihned po prvním spuštění je jednoduchý navigační manažer (*Resource Tab*, tedy již podle názvu oddíl pracující se zdroji – ovšem nazývejme jej dále pro jednoduchost navigační manažer), který díky záložkám umožňuje navigaci v rámci adresářů a souborů, dále správu projektů, prohlížení struktury www prezentace, práci s úryvky (vhodné např. pro opakované vkládání textů, nebo části HTML kódu, které se takto dají uložit jako úryvek, a poté kdykoliv snadno (poklepnutím) vložit na aktuální místo do textu), vstup do nápovědy, a také inspektor tagů.
- nejdůležitější částí pracovního prostředí programu je bezesporu okno editoru. Je vícefunkční – umožňuje přepnutí mezi módem editace, prohlížení (jak vestavěným prohlížečem, nebo lépe spuštěním objektu OCX Microsoft Internet Exploreru verze 3.01 a vyšší, nebo Netscape (v tomto případě je ale nutno dodat vyžadovanou součást Mozilla NGLayout control), přičemž použití některého z těchto externích prohlížečů (budou samozřejmě zobrazeny v okně editoru) je výhodné, neboť můžeme shlédnout vzhled stránky tak jak bude opravdu v daném prohlížeči vypadat, a navíc budou spuštěny všechny funkce, které u interního prohlížeče nemusí fungovat) a na dnešní dobu docela jednoduchého WYSIWYG editoru, který umožní především přípravu z hlediska základního designu a obsahu v úvodu práce s hypertextovým dokumentem. Na spodní straně editačního okna jsou záložky zobrazující právě otevřené dokumenty a umožňující přepínat mezi nimi. V levé části editačního okna je svislý panel nástrojů pro textový editor kódu.
- částí, která není ihned při prvním spuštění vidět, ale je ji možno snadno zapnout z nástrojového panelu View, je část výsledků (*Results*), ve které se standardně zobrazují výsledky hledání, validace, umožňuje prověřování odkazů, prohlížení náhledů obrázků (*Thumbnails*, zobrazí všechny obrázky v aktuálním adresáři o stejné velikosti), a rozmístění (*Deployment*)
- další část pracovního prostředí, kterou lze zapnout z panelu nástrojů View, je tabulka speciálních znaků (*Special Characters*). Tato se zobrazuje standardně se spodní částí pracovního prostředí a je možné zde pouhým poklepnutím vložit na aktuální místo v dokumentu HTML kód nahrazující speciální znak.
- důležitou složkou pracovního prostředí programu tohoto typu je bezesporu paleta barev (*Palette*). Tato vestavěná vyskakovací (*pop-up*) paleta umožňuje

opět pouhým poklepem vložit HTML kód vybrané barvy na vybrané místo do dokumentu.

Pracovní prostředí programu HomeSite je velice modulární. Každou zmíněnou součást, kromě okna editoru a panelů nástrojů programu, je možné zobrazit nebo skrýt, a navíc je možné kontrolovat zobrazení nebo skrytí i panelu nástrojů editačního okna a záložek s otevřenými soubory editoru. Naprosto všechny části, kromě editorového okna (které je základní součástí programu), a palety (která je vyskakovací), mohou být plovoucí, tzn. mohou se změnit v samostatné okno a mohou být přesunuty kamkoliv, dle libosti uživatele.

2.3.1 Hlavní menu programu HomeSite

Submenu File – jedná se o téměř standardní menu Soubor, doplněné o funkce specifické tomuto programu.

New... – vytvoří nový dokument podle šablony.

Open... (Ctrl+O) – otevře lokální dokument.

Open from Web – otevře dokument, který je přímo uložen v síti Internet. Je nutné pouze zadat URL.

Recent files – je seznamem editovaných (dříve otevřených) dokumentů, a je možné kterýkoliv z nich okamžitě otevřít znovu.

Save (Ctrl+S) – uloží aktivní dokument. Pokud ještě nebyl pojmenován (je nazván „Untitled“, vyvolá se dialog *Save As...* (Uložit jako).

Save As (Shift+Ctrl+S) – uloží aktuální dokument pod jménem, které bude zadáno v dialogu.

Save All – uloží všechny otevřené dokumenty.

Save as template – uloží aktuální dokument jako šablonu pro nově vytvářené dokumenty.

Close (Ctrl+W) – zavře aktuální dokument.

Close All (Shift+Ctrl+W) – zavře všechny otevřené dokumenty.

Insert file – vloží soubor na aktuální pozici v aktuálním souboru.

Convert Text File – převede vybraný textový soubor do formátu jednoduchého HTML souboru, a otevře jej jako nový dokument v editorovém okně.

Print (Ctrl+P) – vytiskne aktuální dokument, nebo všechny dokumenty (podle výběru ve vyvolaném dialogu). Dále je možné zvolit zda se budou tisknout čísla

řádek, čísla stránek, názvy souborů v záhlaví každé stránky, datum v záhlaví každé stránky, a zda se bude tisknout barevně. Je také možné nastavit tiskárnu a papír dialogem, který vyvoláme stiskem tlačítka Setup v tomto dialogu.

Exit – ukončí program HomeSite.

Submenu Edit – jedná se o téměř standardní menu Úpravy, doplněné o funkce specifické tomuto programu.

Undo (Ctrl+Z) – vezme zpět poslední operaci. Je možné provádět opakovaně.

Redo (Shift+Ctrl+Z) – provede znovu operaci, která byla vzata zpět.

Repeat Last Tag (Ctrl+Q) – vloží znovu naposledy vložený tag.

Cut (Ctrl+X) – vyjme označenou část dokumentu a vloží ji do schránky.

Copy (Ctrl+C, také Ctrl+Ins) – zkopíruje označenou část dokumentu do schránky.

Paste (Ctrl+V, také Shift+Ins) – vloží poslední objekt nacházející se ve schránce.

Select All (Ctrl+A) – vybere celý dokument – všechny objekty.

Indent (Shift+Ctrl+.) – zvětší odsazení od okraje.

Unindent (Shift+Ctrl+,) – zmenší odsazení od okraje.

Toggle Bookmark (Ctrl+K) – zapne/vypne záložku (v textu).

Goto Next Bookmark (Shift+Ctrl+K) – přejde na další záložku v textu.

Convert Tag Case... – převede všechny tagy na všechna velká, nebo všechna malá písmena. Tato operace nemůže být vzata zpět.

Goto Line... (Ctrl+G) – přejde na řádku, jejíž číslo je zadáno jako vstup.

Submenu Search – jedná se o téměř standardní menu Úpravy, doplněné o funkce specifické tomuto programu.

Find (Ctrl+F) – nalezne výraz v dokumentu.

Replace (Ctrl+R) – nalezne zadaný výraz v dokumentu a nahradí jej jiným výrazem.

Find Next (F3) – pokračuje ve vyhledávání výrazu.

Extended Find (Shift+Ctrl+F) – hledá výraz nejen v aktuálním dokumentu, ale například i ve specifikovaném adresáři a v něm vnořených dokumentech. Může vyhledávat i celé věty.

Extended Replace (Shift+Ctrl+R) – jako u *Extended Find*, navíc je nalezený výraz nahrazen zadaným výrazem.

Replace Special Characters... – nahradí speciální znaky, a to buď neanglické znaky za jejich zástupný HTML kód, nebo naopak.

Replace Double Spacing With Single Spacing... – nahradí dvojité řádkování za jednoduché.

Submenu Tools – toto menu obsahuje položky zpřístupňující prostředky programu HomeSite spravující dokument.

Tag Chooser... (Ctrl+E) – vyvolá dialog, který v levé části obsahuje okno s tématy, jichž se tagy týkají, a v pravé části okno s tagy souvisejícími s vybranými tématy. Požadovaný tag lze jednoduše vyhledat a vložit do dokumentu tlačítkem Select.

Expression Builder... (Shift+Ctrl+E) – vyvolá dialog, který umožňuje jak výběr proměnných, konstant a funkcí, takže umožňuje vytvoření výrazu např. pro použití ve scriptech.

New Image Map... – Nová obrázková mapa – umožňuje vytvoření nové obrázkové klikací mapy. Provede přehledným dialogem, kde je nejprve potřeba vybrat obrázek k vytvoření mapy, a poté také zadat jméno obrázkové mapy, které bude použito. Pak následuje další dialog, kde můžeme vymezit jednotlivé citlivé oblasti. Okamžitě po vymezení oblasti máme možnost přiřadit k této oblasti odkaz, alternativní text, události jazyka HTML 4.0 a také definici stylů.

Spell Check... (F7) – provede kontrolu pravopisu s nabízením oprav s ohledem na označený text.

Spell Check All... (Shift+F7) – provede kontrolu pravopisu s nabízením oprav v celém dokumentu, bez ohledu na označený text.

Mark Spelling Errors (Ctrl+F7) – označí slova, jež jsou kontrolou pravopisu považována za chybná.

Validate Document (Shift+F6) – prověří dokument na správnost použitých tagů, parametrů, a znaků, a výsledky zobrazí v části Results, kterou v případě potřeby také zobrazí.

Validate Current Tag (F6) – prověří aktuální tag, a výsledky zobrazí v části ve stavové řádce.

Document Weight – zobrazí velikost dokumentu, velikost objektů, které k němu náležejí, a celkovou velikost dokumentu z toho vyplývající, a navíc ještě odhadované časy stahování s modemy různých rychlostí.

Verify Links – prověří, zda odkazy odkazují na nějaké objekty, zda se nejedná o „mrtvé odkazy“.

Verify Links with LinkBot – prověří, zda odkazy odkazují na nějaké objekty, pomocí externí pomůcky LinkBot (není vždy dodávána s programem).

Verify Projects with LinkBot – prověří, zda jsou projekty správně nadefinované pomocí externí pomůcky LinkBot (není vždy dodávána s programem).

Code Sweeper – umožňuje úklid dokumentu – lze nastavit unifikaci při zapisování tagů a parametrů, a tyto jsou pak touto utilitou opraveny.

Submenu Project – obsahuje prostředky pro správu projektů. Projekty mohou usnadnit správu webové prezentace – umožní zpřístupnit všechny soubory prezentace nadefinováním složky, která je obsahuje, nebo i více složek, nebo dokonce virtuální složky, do které je nutné soubory přetahovat, ale je možné tak spravovat soubory z více disků, nebo i počítačů velice jednoduchou cestou. Dále je možné definovat server, na který bude webová prezentace v budoucnu přenesena (*Deployment Server*) a s použitím pomůcky *Deployment Wizard* je možné provést upload na server. Je také možné vytvořit script zajišťující upload. Přehledná správa projektů je možná jedině z části *Resource*, kde je možné shlédnout jak složky, patřící do projektu, tak i oddělené použité prostředky (jako jsou dokumenty, obrázky, ...), a také spravovat nastavení serverů pro upload a také samozřejmě soubory (obr. 2.2).

New Project... – vytvoří nový projekt.

Open Project... – otevře existující projekt.

Reopen Project – znovu otevře existující (dříve otevřený) projekt.

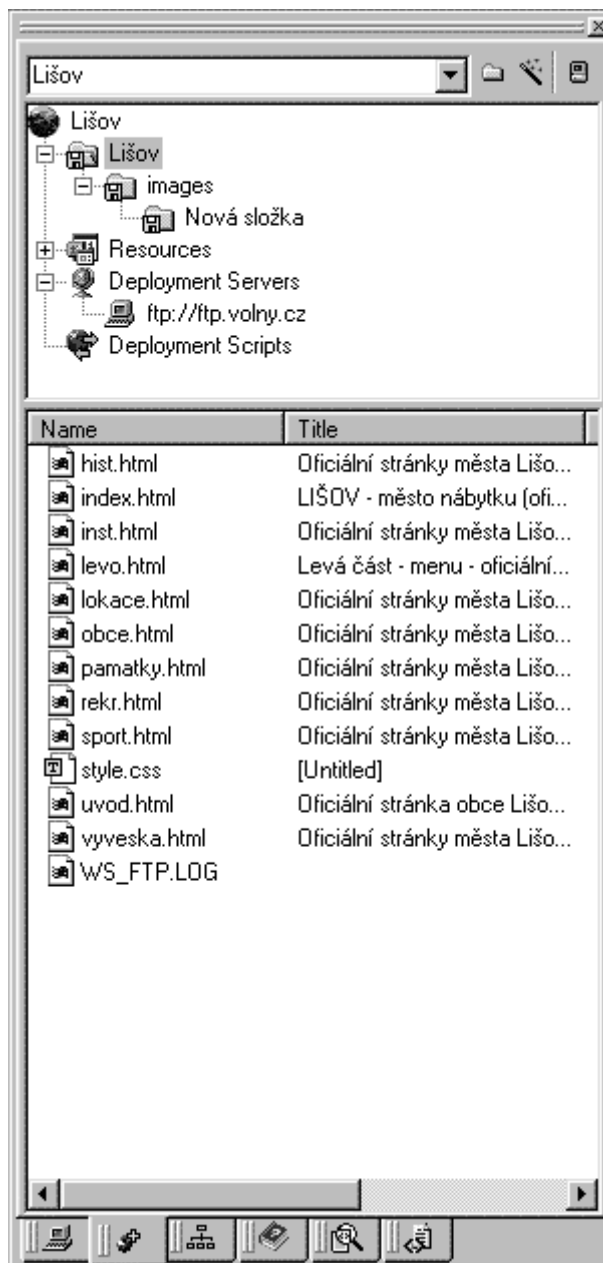
Close Project – uzavře aktuální projekt.

Deployment Wizard – umožní upload webové prezentace na server.

Submenu Options – toto menu voleb umožňuje výrazným způsobem změnit chování i vzhled programu HomeSite.

Settings (F8) – umožňuje nastavení různých hodnot, jako je výběr prohlížeče, nastavení editoru, nebo práce se soubory. Je to asi nejdůležitější centrum nastavení

tohoto programu, proto je nutné v případě zájmu o změnu pozorně měnit nastavení v tomto dialogu.

Obr. 2.2 Okno části Resource spravující projekty

Customize (Shift+F8) – umožní změnit vzhled všech panelů včetně *QuickBaru*, umožňuje nastavování a přidělování tlačítek, klávesových zkratk, apod.

Configure External Browsers... – nastaví externí prohlížeče.

Word Wrap – zapíná a vypíná zalamování řádek za slovy.

Split Editor – umožňuje rozdělit editor na dvě části.

Show Hidden Characters – ukáže skryté znaky jako jsou například mezery a tabelátory.

Submenu Tags – umožňuje vkládat jednotlivé tagy a spravovat je. Zde se nebudeme zabývat vkládáním standardních tagů, ale pouze funkcemi, které nesouvisí nespočívají jen ve vložení základního tagu definovaného HTML.

Start Tag <> (Ctrl+,) – vloží značku začátku tagu (<>), do které je možné vložit úvodní tag.

End Tag </> (Ctrl+.) – vloží značku konce tagu (<>), do které je možné vložit koncový tag.

Find Matching Tag (Ctrl+M) – nalezne související (nejlépe párový) tag.

Show Tag Tip (F2) – ukáže tipy parametrů, které lze do daného tagu vložit.

Edit Current Tag (Ctrl+F4) – umožňuje změnit aktuální tag použitím dialogu.

Inspect Current Tag (F4) – zobrazí v *Tag Inspectoru* (v části *Resource*) inspekci tagu – rozbor aktuálních atributů a událostí.

Submenu View – umožňuje kontrolovat (zapínat a vypínat) zobrazení jednotlivých částí pracovního prostředí.

Editor Tab – kontroluje zobrazení záložek editoru zobrazujících aktuálně otevřené dokumenty.

Editor Toolbar – kontroluje zobrazení panelu nástrojů editoru.

Resource Windows – nastavuje prostředky, které se budou zobrazovat v části *Resource*.

Full Screen (Ctrl+F12) – kontroluje zobrazení přes celou obrazovku.

QuickBar (Ctrl+H) – kontroluje zobrazení *QuickBaru*.

Resource Tab (F9) – kontroluje zobrazení části *Resource*.

Results (Shift+Ctrl+L) – kontroluje zobrazení části zobrazující výsledky.

Special Characters (Shift+Ctrl+X) – kontroluje zobrazení tabulky speciálních znaků.

Toggle Edit/Browse (F12) – přepíná mezi zobrazením editoru a prohlížeče.

Toggle Edit/Design (Shift+F12) – přepíná mezi zobrazením editoru a jednoduchého WYSIWYG editoru.

2.3.2 Panely nástrojů

Panely nástrojů programu HomeSite se dělí na samostatné panely:

Obr. 2.3 Panel nástrojů - Standard

Standardní panel (obr. 2.3) – obsahuje prostředky pro kontrolu standardních operací se soubory, tj. vytvoření nového dokumentu, otevření souboru, uložení souboru, a také vyhledávání a nahrazování v dokumentu. Jednotlivá standardně zobrazená tlačítka, jsou:

New - Nový dokument (Ctrl+N) – vytvoří a otevře v editorovém okně nový dokument s názvem *Untitled*.

Open – Otevřít dokument (Ctrl+O) – otevře dialog *Open* pro vyhledání a otevření souboru dokumentu, přičemž tento dialog je téměř shodný se standardním dialogem *Windows*.

Save – Uložit aktuální dokument (Ctrl+S) – pouze uloží aktuální dokument, pokud je dokument již pojmenován. Pokud je dokument nepojmenován (*Untitled*), pak vyvolá dialog pro uložení pod jménem... (*Save As*), který je opět velmi podobný standardnímu dialogu *Windows*.

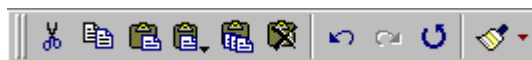
Save All – Uložit všechny dokumenty – uloží všechny dokumenty, jinak stejně jako *Save*.

Find – Nalézt (Ctrl+F) – vyvolá jednoduchý dialog pro vyhledávání výrazu v dokumentu.

Replace – Nalézt a nahradit (Ctrl+R) – vyvolá jednoduchý dialog pro nahrazení výrazu jiným výrazem v aktuálním dokumentu.

Extended Find – Rozšířené vyhledávání (Ctrl+Shift+F) – vyvolá kompletnější dialog pro vyhledání výrazu, nebo věty v nějakém (nejen konkrétním) dokumentu, nebo v dokumentu, který je přítomen ve specifikovaném adresáři.

Extended Replace – Rozšířené nahrazení (Ctrl+Shift+R) - vyvolá kompletnější dialog pro nahrazení výrazu, nebo věty v nějakém (nejen konkrétním) dokumentu, nebo v dokumentu, který je přítomen ve specifikovaném adresáři.

Obr. 2.4 Panel nástrojů - Edit

Editační panel (obr. 2.4) – obsahuje prostředky pro editaci textových souborů, tedy editaci souborů obsahujících HTML kód. HomeSite poskytuje v dnešní době téměř jedinečnou a velice výhodnou možnost jak pracovat se schránkou. Kromě možnosti vyříznutí, kopie, a vložení je zde totiž také umožněn náhled do schránky, a vložení požadované části, která byla do schránky vložena, přičemž běžný příkaz vložit vkládá poslední záznam. Nadstandardně tedy ještě můžeme vložit celý obsah schránky, anebo ji celou vymazat. Pochopitelně jsou přítomna i tlačítka zpět a znovu, přičemž zde existuje i speciální tlačítko opakování posledního tagu. Editační panel poskytuje ještě přístup k utilitám CodeSweeper (utility pro „úklid“ kódu). Jednotlivá standardně zobrazovaná tlačítka, jsou:

Cut – Vyříznout (Ctrl+X) – vyřízne označený objekt (text) a předá ho schránce.

Copy – Kopírovat (Ctrl+C, také Ctrl+Ins) – zkopíruje označený objekt (text) do schránky.

Paste – Vložit ze schránky (Ctrl+V, také Shift+Ins) – vloží na aktuální místo v dokumentu poslední objekt ze schránky.

Show clipboard – Ukázat schránku – zobrazí obsah schránky, přičemž je možné výběrem položky vložit tuto na aktuální místo v dokumentu.

Paste All – Vložit vše ze schránky – vloží celý obsah schránky na aktuální místo v dokumentu.

Clear clipboard – Smazat obsah schránky – smaže všechny objekty uložené ve schránce.

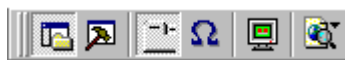
Undo – Zpět (Ctrl+Z) – vrátí zpět poslední provedenou operaci. Lze provádět i vícenásobně.

Redo – Znovu (Shift+Ctrl+Z) – znovu provede operaci, která byla předtím vzata zpět. Lze provádět i vícenásobně.

Repeat last tag – Zopakování posledního tagu (Ctrl+Q) – znovu vloží do dokumentu naposledy použitý tag, nebo část kódu, která byla původně vložena programem HomeSite.

Code sweeper – Úklid (standardizace) zdrojového kódu (Ctrl+Alt+F) – přináší výběr úklidových utilit. Vesměs se jedná o opravu pravidelných přehlédnutí a opomenutí. Vhodné např. pokud u jednoho parametru vložíte uvozovky, a u jiného ne.

Podle aktuálního nastavení Code sweeperu jej HomeSite vloží za Vás. Toto je pochopitelně jen malá ukázka toho, jak dokáže HomeSite zdrojový kód zkultivovat.

Obr. 2.5 Panel nástrojů – View

Zobrazovací (View) panel (obr. 2.5) – standardně obsahuje pouze prostředky pro zobrazování a skrývání jednotlivých částí programového prostředí, navíc prostředek pro zobrazení přes celou obrazovku, a prostředek pro prohlížení v externím editoru. Jednotlivá standardně zobrazovaná tlačítka jsou:

Resource Tab – Záložka zdrojů – tedy záložka, kterou jsem pojmenoval jednoduchým navigačním manažerem (F9) – zobrazuje a skrývá tuto součást pracovního prostředí.

Results – Část prostředí zobrazující výsledky (Shift+Ctrl+L) – zobrazuje a skrývá tuto součást pracovního prostředí.

QuickBar – Panel pro rychlé vkládání tagů (Ctrl+H) – zobrazuje a skrývá tuto součást pracovního prostředí.

Special Characters – Tabulka se speciálními znaky (Shift+Ctrl+X) – zobrazuje a skrývá tuto součást pracovního prostředí.

Full Screen – Zobrazení přes celou obrazovku (Ctrl+F12) – zapíná a vypíná zobrazení přes celou obrazovku. Tato funkce vypíná nebo zapíná současně QuickBar a panely nástrojů.

View External Browser List – Zobrazení seznamu externích prohlížečů – zobrazí seznam externích prohlížečů hypertextových dokumentů.

Obr. 2.6 Panel nástrojů - Tools

Nástrojový (Tools) panel (obr. 2.6) – jedná se o panel, kde nalezneme různé nástroje a doplňky pro práci se zdrojovým kódem. Na tomto panelu můžeme standardně nalézt tato tlačítka:

Palette – Barevná paleta – zobrazí (vyskočením z nástrojového panelu) paletu barev, ze které lze jednoduchým způsobem (vybráním) vložit HTML kód vybrané

barvy na aktuální pozici do dokumentu. Lze zde také vybírat barvy zobrazené paletou, a nebo editovat paletu. Je také možný výběr barvy přímo z Windows palety barev.

Verify Links – Ověřování odkazů – toto tlačítko spustí nástroj ověřující platnost všech odkazů uvedených v aktuálním dokumentu. Za tím účelem je automaticky otevřeno okno výsledků *Results*, pokud již není otevřeno, kde jak proběhně spuštění nástroje pro ověření odkazů, tak se zde zobrazí výsledky.

Validate Current Document – Schválení aktuálního dokumentu (Shift+F6) – pro-
věří celý zdrojový kód dokumentu a zobrazí výsledky – doporučení, prohrěšky, a
kritické závady. Mezi doporučení může patřit například doporučení, že použitý tag je
již zastaralý pro nynější verzi HTML, a již by se neměl používat. Mezi prohrěšky
patří např. i použité znaky ASCII tabulky nad ordinární hodnotu 127, tedy znaky,
které nepatří do anglické abecedy – např. písmena s háčky a čárkami, program Ho-
meSite nabízí alternativní řešení, a to použití zástupného HTML kódu pro tyto zna-
ky. Důvod je především ten, že pokud je dokument zobrazován na počítači, kde exis-
tuje pouze odlišná znaková stránka, než v jaké byl napsán, sníží se jeho čitelnost
zmatenými znaky. Kritickou závadou je například chyba uzavření tagu, nebo špatné
uzavření hodnoty parametru do uvozovek. Taková neodhalená závada by snížila hod-
notu dokumentu minimálně špatným prokreslením.

Thumbnails – Náhled na obrázky – zobrazí v části Result náhledy na obrázky
přítomné v aktuálním, nastaveném adresáři. Vybraný obrázek pak můžeme
jednoduše vložit do editovaného zdrojového HTML kódu – přetažením na pozici,
kam jej chceme umístit. Tím dojde k automatickému vytvoření tagu
s potřebnými parametry, a obrázek je tak plnohodnotně vložen.

Spell Check – Kontrola pravopisu (F7) – toto tlačítko vyvolá jednoduchou kon-
trolu pravopisu. Přestože je ke kontrole využíváno národního slovníku, tuto kontrolu
nedoporučuji, protože se jedná o anglický editor. Z mé zkušenosti uvádím, že jeho
vnitřní interpretace vychází z jiné znakové stránky, než která je právě používána
(např. z anglické), a tak dochází k tomu, že program upozorňuje na všechna slova,
kde se objevují písmena, která nepatří do anglické abecedy, přestože se např. toto
slovo nachází ve slovníku. Typickým příkladem je např. slovo „město“. Toto slovo je
pochopitelně ve slovníku, a program jej také nabízí jako ideální nabídku na změnu, a
to proto, že vnitřně nepřečetl písmeno “ě”, ale přečetl jej jako nějaké jiné písmeno,

nejspíše se stejnou ordinární hodnotou. Toto je můj osobní názor na integrovanou kontrolu pravopisu – možná se mýlím, a jsem jediný, kdo s ní má problémy.

Mark spelling error – Označit chyby v psaní (Ctrl+F7) – označí v textu červenou vlnovkou slova, která neodpovídají slovníku. Ovšem i zde platí, alespoň podle mého subjektivního dojmu, stejné pravidlo jako u předchozí kontroly pravopisu s nahrazováním.

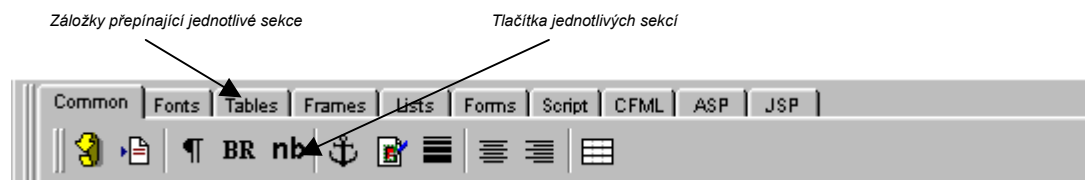
Style Editor – Editor CSS stylů – spustí externí, s programem HomeSite dodávaný, editor CSS stylů TopStyle 1.5 Lite (pokud nemáte nainstalovanou jinou, vyšší verzi) od firmy Bradsoft. Na adresu tohoto editoru bych chtěl snad zmínit jen to, že se jedná o výbornou pomůcku, je to výborný program který usnadní definování stylů pro jednotlivé objekty, a to včetně možnosti náhledu na nějakém konkrétním hypertextovém dokumentu, a to i v interním prohlížeči. Působí dojmem (co do designu) velmi podobným programu HomeSite a zároveň ani nijak nevybočuje ve srovnání s jinými produkty.

New Image Map – Nová obrázková mapa – umožňuje vytvoření nové obrázkové klikací mapy. Provede přehledným dialogem, kde je nejprve potřeba vybrat obrázek k vytvoření mapy, a poté také zadat jméno obrázkové mapy, které bude použito. Pak následuje další dialog, kde můžeme vymezit jednotlivé citlivé oblasti. Okamžitě po vymezení oblasti máme možnost přiřadit k této oblasti odkaz, alternativní text, události jazyka HTML 4.0 a také definici stylů.

Všechny, tedy všechny zde uvedené panely nástrojů mají tu možnost, že lze změnit jejich obsah – tlačítka, která se na nich zobrazí. Tímto lze výrazně měnit pracovní prostředí podle potřeb. Tyto změny lze provést v hlavním menu, v podmenu *Options*, položka *Customize*. Zde lze měnit i nastavení *QuickBaru*.

2.3.3 QuickBar – panel pro rychlé vkládání tagů

QuickBar se v zásadě dělí na části podle tématu (obr. 2.7), a dále je zde oddíl Common, který obsahuje základní prostředky, bez kterých se pravděpodobně ostatní témata neobejdou.

Obr. 2.7 QuickBar a jeho sekce

Jednotlivé sekce QuickBaru tedy jsou:

Common – tato sekce obsahuje společné základní prostředky jazyka HTML. Tuto sekci potřebujeme nejvíce ze všech na počátku tvorby dokumentu. Mezi prostředky, kterým máme standardně přístup v sekci Common QuickBaru patří:

Quick Start – Rychlý začátek – pomůcka, která se obvykle používá pouze jednou pro každý dokument. Zde lze nastavit titulek dokumentu, dále typ dokumentu (verzi HTML, která bude využívána), horní a levé okraje dokumentu. Po stisku tlačítka Next je možné se přenést do dalšího dialogu, kde se nastavuje možnost přesměrování po určité době na jinou adresu, také klíčová slova dokumentu a popis dokumentu. Po stisku tlačítka Finish je spuštěn automaticky dialog nastavující vlastnosti těla dokumentu – Body.

Body – Tělo – nastavuje vlastnosti těla dokumentu, jako je obrázek na pozadí, barva pozadí, barvy textu a odkazů, a případně styly pro tag Body.

Paragraph – vloží do dokumentu párový tag P (Shift+Ctrl+P)

Break – vloží do dokumentu tag BR (Shift+Ctrl+B)

Non-breaking space – vloží do dokumentu nezalamovatelnou mezeru (Shift+Ctrl+Space)

Anchor – Kotva (hypertextový odkaz, nebo pojmenování cíle) (Shift+Ctrl+A) – vyvolá dialog, ve kterém je možné snadno doplnit všechny parametry párového tagu A.

Image – Obrázek (Shift+Ctrl+I) – vyvolá dialog, ve kterém je možné snadno doplnit všechny parametry tagu Img včetně stylů, zdroje pro dynamické zobrazení, a zdroje s nízkou kvalitou zobrazení (pro rychlejší načítání).

Horizontal Rule – Horizontální čára – vyvolá dialog, dotazující se na zarovnání čáry, její velikost v bodech, její barvu (pro MS IE), a DHTML události.

Align Center – Zarovnání na střed (Shift+Ctrl+C) – zarovná objekty na střed. Využívá tag Div s parametrem Align.

Align Right – Zarovnání doprava - zarovná objekty doprava. Využívá tag P s parametrem Align.

DIV – Rozdělení dokumentu na menší specifický oddíl – vyvolá dialog, kde je možné zadat zarovnání, styly, události, apod.

Fonts – tato sekce obsahuje standardní prostředky pro práci s tagy, je zde možno okamžitě vložit mnoho párových i nepárových tagů, souvisejících s tématem fontů. Jen první tlačítko *Fonts* poněkud vybočuje – jedná se opět dialog, jakéhosi průvodce, usnadňující nastavení jednotlivých parametrů tagu FONT.

Tables – tato sekce přináší opět průvodce tvorbou tabulky, kde je snadné nastavit všechny parametry tabulky, ale také dialogy, kde je možné nastavit všechny parametry pro tabulky, řádky tabulky, nadpisové řádky tabulky, a jednotlivé buňky tabulky. Také je možné v této sekci přímo vkládat párové tagy. Navíc tato sekce obsahuje tzv. Table sizer (Quick table), který umožňuje vytvořit tabulku velice rychle, pouhým nadefinováním velikosti, podobně jako např. u Microsoft Wordu.

Frames – tato sekce přináší nástroje pro práci s rámy. Obsahuje výborného průvodce pro tvorbu ráků, kde se v prvním dialogu nadefinuje počet ráků, a v dalším parametry každého jednotlivého ráku. Dále zde jsou opět tlačítka vyvolávající dialogy pro vytvoření *Framesetu* (nastavení ráků), *Frame* (ráku), *Floating frame* (plovoucího ráku), a definice *NoFrames*. Také zde existují tlačítka pro přímé vložení těchto jmenovaných objektů. Dále dialog umožňující vložení *Base target* – základní cíl.

Lists – tato sekce obsahuje tlačítka vyvolávající dialogy, nebo přímo vkládající objekty – výčty, definice, menu – do dokumentu. Touto částí není třeba se dále zabývat, neboť tato práce není učebnicí HTML.

Forms – sekce, pracující s objekty formulářů. Tlačítko *Form* umožňuje díky dialogu vložit nastavený formulář. Dále je zde možné, opět přes dialogy, vložit objekty jako jsou textová pole, editační políčka, obrázky, tlačítka Submit a Reset, radiová tlačítka, zaškrťovací políčka, atd.

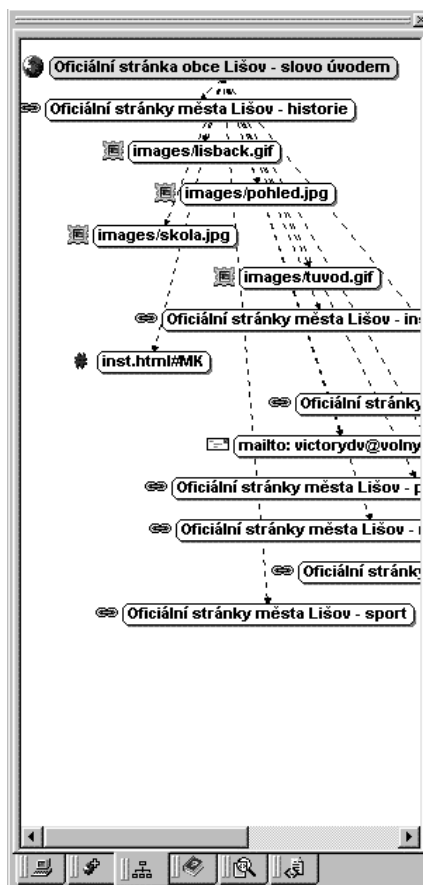
Script, CFML, ASP, JSP – toto jsou sekce zabývající se problematikou scriptů a aktivních serverových stránek. Touto problematikou se tato práce nezabývá, tedy se jen zmiňuji, že program HomeSite umí také výtečně pracovat s prostředky jako jsou scripty, nebo aktivní serverové stránky.

2.3.4 Resource tab – oddíl zdrojů

Tento oddíl se v zásadě dělí na Souborový manažer, Projektový manažer, Prohlížeč závislostí prezentace, Náповědu, Správu článků pro vkládání a Tagový inspektor. Není nutné se zabývat náповědou, dále zde nebude popsán správce projektů, protože byl již popsán v kapitole 2.3.1 – konkrétně Submenu Project.

Souborový manažer (*Files*) – umožňuje výběr disku, adresáře a souborů v daném adresáři pro aktuální zobrazení dokumentu.

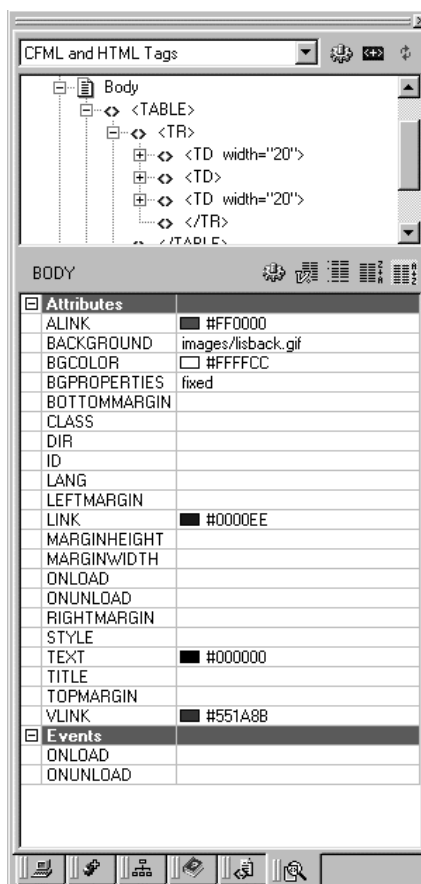
Prohlížeč závislostí prezentace (Site View) – umožňuje prohlédnout strukturu objektů souvisejících s aktuálním dokumentem (obr. 2.8).

Obr. 2.8 Prohlížení závislostí dokumentu – Site View

Tagový inspektor (*Tag inspector*) – umožňuje přehledné zobrazení všech atributů a hodnot, včetně přehledu závislé struktury tagů (obr. 2.9).

Správa článků pro vkládání (*Snippets*) – umožňuje uložit nějakou část textu, nebo HTML kódu a poklepáním vložit do dokumentu.

Obr. 2.9 Tagový inspektor

2.3.5 Editor, WYSIWYG editor, a prohlížeč

Editor je nejdůležitější částí programu HomeSite. Jedná se o poněkud specifický textový editor, který je schopen rozeznat jednotlivé tagy, a podle toho je barevně odlišovat. Je tak odlišen text od různých typů tagů, což výrazně zvyšuje přehlednost. Navíc je možné sbalit část kódu, a věnovat se jen té části, která nás zajímá. To je užitečné především při editaci delších souborů. Dále umožňuje tento editor například očíslování řádek, nebo vložení záložky. Další silnou výhodou jsou vyskakovací

nabídky na dokončení kódu. Stačí začít tag, a je nabídnuto pokračování z možných tagů. Stejně tak jsou nabízeny i parametry.

WYSIWYG editor je vhodný především pro přípravu dokumentu, v době sbírání dat a základního formátování. Je možné vkládat jednoduché objekty jako horizontální čáry, nebo také tabulky, je možné upravovat vlastnosti textu pomocí panelu nástrojů podobnému MS Office. Vyžaduje ovšem pro práci Microsoft Internet Explorer 4.01 a vyšší.

Prohlížeč může být zvolen z vestavěného prohlížeče, nebo Microsoft Internet Exploreru verze 3.01 a vyšší, nebo Netscape Navigatoru. Jedná se o prohlížeč, kterému je přiřazen panel nástrojů programu HomeSite, a který může mít vlastnosti externího prohlížeče.

2.4 Zhodnocení programu HomeSite 4.5.1

Program HomeSite je výtečným pomocníkem asi každého tvůrce webové prezentace – hypertextových dokumentů pro síť Internet. Obsahuje mnoho užitečných funkcí, a je také přizpůsobivý specifickým požadavkům různých lidí. Je uceleným nástrojem pro tvorbu prezentace.

Není však vhodný pro použití úplnými začátečníky, kteří nemají znalost HTML jazyka, struktury HTML dokumentu, a alespoň slabou znalost anglického jazyka.

Přesto, anebo snad právě pro toto všechno zmíněné se jedná o program se silnou pozicí na trhu.

Použitá literatura

R. Botík, J. Hlavenka, T. Holčík, R. Sedlář, M. Šebesta:
Vytváříme WWW stránky a spravujeme moderní web site
Computer Press, 1997

L. Nondek, L. Řeňčová: **INTERNET a jeho komerční využití,**
GRADA Publishing, spol. s r.o., 2000

Internetové odkazy

<http://www.netscape.com>
<http://www.microsoft.com>
<http://www.allaire.com>
<http://www.microsoft.cz>
a další internetové odkazy, jež jsou uvedeny v textu.